Голас Радзімы

№ 12 (1998)
19 сакавіка 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Іх 64 — тых, хто вырашыў звязаць свой лёс з н[illegible]. Ужо сёлета ў мінскім прафесійна-тэхнічным вучылішчы № 32 адбудзецца першы выпуск бортправадніц (так у нас называюць сцюардэс). Старанна вывучаюць дзяўчаты з Беларусі і рэспублік Прыбалтыкі канструкцыю самалётаў, спецабсталяванне, удасканальваюць веды ў замежных мовах. Тэарэтычны курс падмацоўваецца заняткамі ў вучэбна-трэніровачным атрадзе Беларускага ўп[illegible]лення грамадзянскай авіяцыі. Пад кіраўніцтвам вопытных інструктараў роб[illegible]удучыя сцюардэсы першыя крокі ў салонах самалётаў, каб праз некалькі месяцаў ужо ўвайсці ў іх паўнапраўнымі гаспадынямі.

НА ЗДЫМКАХ: на ўроку англійскай мовы ў лінгафонным класе вучылішча; Ілона ДРОЗД прыйшла ў грамадзянскую авіяцыю па слядах свайго бацькі, заслужанага лётчыка Аляксандра Дразда; у інтэрнаце пасля заняткаў. Вольга АРТАМОНАВА ў вольную часіну займаецца вязаннем; будучыя сцюардэсы.

Фота У. ШУБЫ.

ЗВАРОТ ЦК КПСС ДА САВЕЦКАГА НАРОДА

Набліжаецца сямідзесяцігоддзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Гэта вялікае свята савецкага народа.

Наша рэвалюцыя, здзейсненая пад кіраўніцтвам Уладзіміра Ільіча Леніна,—самая знамянальная падзея XX стагоддзя. Яе перамога зацвердзіла гістарычна бяспрыкладныя асновы сацыяльнага жыцця людзей: уладу працоўных—у палітыцы, грамадскую ўласнасць на сродкі вытворчасці—у эканоміцы, калектывізм і таварыскую ўзаемадапамогу—у чалавечых адносінах.

Рэвалюцыя заклала асновы вырашэння нацыянальнага пытання ў нашай краіне. За гады Савецкай улады на справе зацверджана роўнасць народаў, іх братэрскае супрацоўніцтва. Падняліся эканоміка і культура ўсіх рэспублік. Склаўся адзіны савецкі народ, горды сваімі агульнымі дасягненнямі і гатовы абараніць сацыялістычныя заваяванні ад любых замахаў.

У Звароце Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі да савецкага народа, які быў апублікаваны ў нашай прэсе 14 сакавіка, падкрэсліваецца, што Вялікі Кастрычнік—гэта не толькі наша слаўнае мінулае. Ён працягваецца ў сённяшніх справах савецкіх людзей.

У краіне разгортваецца перабудова, рэвалюцыйная па сваёй сутнасці стваральная праца. Мэта яе—паскорыць прагрэс сацыялістычнага грамадства. На гэта накіравана палітычная лінія партыі, якая выражае волю народа,—лінія красавіцкага Пленума ЦК, XXVII з'езда КПСС.

Буйныя, прынцыпова важныя рашэнні прыняты на студзеньскім Пленуме Цэнтральнага Камітэта. Яны ўзбройваюць партыю і народ тэорыяй перабудовы, мабілізуюць іх на больш глыбокія рэформы, на смелыя меры, якія заклікаты прыдаць сацыялізму самыя сучасныя формы грамадскай арганізацыі.

Сёння мы вядзём барацьбу за тое, каб узняць савецкую эканоміку на самы высокі ў свеце ўзровень эфектыўнасці і навукова-тэхнічнага прагрэсу. Гэтым самым будзе значна расшырана база для далейшага росту народнага дабрабыту і ўсебаковага развіцця ўсіх членаў грамадства, задавальнення матэрыяльных і духоўных запатрабаванняў людзей.

Расшыраючы дэмакратыю, замацоўваючы сацыялістычную законнасць, разгортваючы актыўнасць Саветаў народных дэпутатаў, прафсаюзаў, камсамола, іншых грамадскіх арганізацый, узвышаючы годнасць асобы, усямерна ахоўваючы правы грамадзян, працоўных калектываў, мы адкрываем прастор самай магутнай стваральнай сіле сацыялізму — свабоднай працы свабоднага чалавека ў свабоднай краіне.

Цэнтральны Камітэт звяртаецца да ўсіх савецкіх людзей з заклікам у поўнай меры ўсвядоміць, што наша штодзённая праца, кожны крок на шляху да паскарэння сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны набірае ўсё большую вагу ў сусветнай палітыцы.

Сямідзесяцігоддзе Кастрычніка наступае ў абстаноўцы, калі сам род людскі пастаўлены перад праблемай выжывання. Будучыня свету—свету супярэчлівага, але адзінага і ўзаемазвязанага—вызначаецца сёння. Планета можа і павінна быць пазбаўлена ад пагрозы ядзернай вайны. Жыццё ва ўмовах бяспекі, незалежнасці і прагрэсу можа і павінна быць забяспечана ўсім народам. Не ўсё залежыць ад нас—ад СССР, ад сацыялізму. Але тое, што залежыць, мы робім і зробім спаўна.

Курс нашай партыі і дзяржавы ў сусветнай палітыцы—паслядоўна міралюбівы. Да міжнародных праблем мы падыходзім рэалістычна, гібка, кіруючыся новым палітычным мысленнем. Мы няўхільна будзем весці справу да таго, каб на парозе трэцяга тысячагоддзя краіны скінулі ядзерныя даспехі, каб не дапусціць зброю ў космас, скарацідь і ў рэшце рэшт знішчыць яе на Зямлі.

На барацьбу за мір мы накіроўваем увесь палітычны аўтарытэт, увесь міжнародны ўплыў нашай краіны. І яны будуць тым больш дзейснымі, чым лепш пойдуць справы ў нас дома, чым глыбейшым будзе наша супрацоўніцтва з брацкімі сацыялістычнымі краінамі. Сацыялізм і мір непадзельныя. Чым больш магутны сацыялізм, тым больш трывалы мір, гаворыцца ў Звароце.

ВІЗІТЫ

ПАСОЛ ПНР У БЕЛАРУСІ

У сталіцы нашай рэспублікі пабываў Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Польскай Народнай Рэспублікі ў Савецкім Саюзе У. Натарф. Ён нанёс візіты першаму сакратару ЦК Кампартыі Беларусі Я. Сакалову, намесніку старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР У. Мікулічу і Старшыні Савета Міністраў БССР М. Кавалёву. З пасло́м знаходзіўся генеральны консул ПНР у Мінску М. Абядзіньскі. У. Натарф нанёс таксама візіт міністру замежных спраў БССР А. Гурыновічу. Адбыліся гутаркі, якія праходзілі ў цёплай, сяброўскай абстаноўцы.

Пасол ПНР усклаў вянок да помніка-абеліска на плошчы Перамогі, ушанаваўшы мінутай маўчання памяць воінаў Савецкай Арміі і партызан, якія праявілі высокую мужнасць і гераізм у баях за вызваленне Радзімы ад фашысцкіх захопнікаў.

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі госці сустрэліся з кіраўніцтвам таварыства і актывам Беларускага аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы.

Пасол ПНР і суправаджаючыя яго асобы пабывалі таксама ў Гродне.

ПЛЕНУМЫ

МАЦУЮЦЦА СУВЯЗІ

Адбыўся пленум праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-кубінскай дружбы. Яго адкрыў старшыня праўлення, намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР У. Мікуліч.

На пленуме быў зацверджаны план работы Беларускага аддзялення на 1987 год. Адным з галоўных напрамкаў яго дзейнасці сёлета будзе арганізацыя і правядзенне ў рэспубліцы масавых грамадска-палітычных мерапрыемстваў, прысвечаных знамянальным датам у жыцці Савецкага Саюза і Рэспублікі Куба.

У сувязі з 70-годдзем Вялікага Кастрычніка Беларускае аддзяленне Таварыства савецка-кубінскай дружбы накіруе Кубінскаму інстытуту дружбы народаў, асацыяцыі кубіна-савецкай дружбы фотавыстаўку «Беларусь — гады здзяйсненняў», а таксама фотападборкі і фотанарысы.

Гэта і іншыя мерапрыемствы будуць садзейнічаць далейшаму ўмацаванню ўзаемаразумення паміж народамі СССР і Рэспублікі Куба.

ТАВАРЫ ДЛЯ НАРОДА

ПА ПРАГРАМЕ «ТКАНІНА»

Дзесяткі мерапрыемстваў закладзены ў мэтавай комплекснай праграме павышэння якасці і развіцця асартыменту прадукцыі на 1986—1990 гады, распрацаванай на Мінскім камвольным камбінаце. Аснову яе складае асартыментная праграма «Тканіна».

Яна прадугледжвае, разам з расшырэннем ужо існуючага, стварэнне прынцыпова новага асартыменту тканін і пражы на падставе ўскладнення тэхналогіі, прымянення новай сыравіны, тэкстыльна-дапаможных рэчываў.

У рамках праграмы «Тканіна» на камбінаце плануецца давесці выпуск тканін да ўзроўню лепшых айчынных узораў да 1990 года. Так, пры распрацоўцы новага асартыменту групы касцюмных тканін намячаецца прымяніць новыя віды сыравіны з ангорскай воўны і апаратнай пражы, ускладніць тэхналогію за кошт камбінаванага прымянення розных праж, палепшыць эстэтычныя і эксплуатацыйныя ўласцівасці. Па такіх жа напрамках будзе паляпшацца тэхнічная характарыстыка і іншых груп тканін.

ПРАПАНАВАЛІ ВУЧОНЫЯ

І ЎРАДЖАЙ, І ЗДАРОЎЕ

Двайную карысць — павысіць ураджайнасць збожжавых, гародніны, караняплодаў і адначасова зробіць больш паўнацэнная нашу ежу — новы від угнаенняў, выпуск якіх асвойвае Гомельскі хімзавод. Спецыяльная група пры кафедры хіміі Гомельскага кааператыўнага інстытута, вучоныя Беларускага навукова-даследчага інстытута глебазнаўства і аграхіміі і спецыялісты навукова-вытворчага аб'яднання «Хімугнаенні» прапанавалі вытворчасці тэхналогію атрымання двайнога гранулявага суперфасфату з дабаўленнем цынку.

Спачатку тэарэтычна, а затым доследным шляхам было даказана, што ў апошні час прыкметна зніжаецца колькасць цынку на пясчаных і супясчаных землях, якімі багата беларускае Палессе. Гэта адмоўна адбіваецца на ўраджайнасці большасці сельскагаспадарчых культур. Мала таго, дэфіцыт цынку замаруджвае развіццё арганізма чалавека. У інстытуце паспрабавалі адначасова вырашыць дзве праблемы — павысіць аддачу глебы і збалансаваць харчаванне людзей, насыціўшы прадукты неабходнымі мікраэлементамі. Лабараторныя і доследныя выпрабаванні навінкі аказаліся вельмі абнадзейваючымі, і яна адразу ж была перададзена вытворчасці.

ПАСЛЯ ЧАРНОБЫЛЯ

Новыя клопаты і радасці памагаюць механізатару Васілю Астапенку, які пераехаў з Брагіншчыны ў саўгас «Дубавіцкі» Буда-Кашалёўскага раёна, хутчэй забыць пра бяду, звязаную з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС. Прыносіць задавальненне работа, усё добра і дома.

Сёмы месяц пайшоў яго Васю, самаму малодшаму ў сям'і, добра вучацца ў школе дочкі Іна і Лена. Усяго ж у вёсцы Дарвічы — цэнтральнай сядзібе саўгаса — жывуць разам з імі больш за сто сем'яў перасяленцаў. Для іх пабудаваны тут дамы з усімі камунальнымі зручнасцямі.

НА ЗДЫМКУ: сям'я АСТАПЕНКІ каля свайго дома.

СУДНАБУДАВАННЕ

РАЧНЫЯ ЭКСПРЭСЫ

Серыйная вытворчасць новага цеплахода на падводных крылах «Палессе» пачата на Гомельскім суднабудаўніча-суднарамонтным заводзе. Тут завершана зборка першага быстраходнага і камфартабельнага судна, якое прыйшло на змену ўстарэлым мадэлям. Яго гуканепранікальныя салоны разлічаны на 50 пасажыраў. Цеплаход можа развіваць хуткасць да 70 кіламетраў у гадзіну. У яго канструкцыі прадугледжана спецыяльная ахоўная сістэма, якая не дапускае размыву берагоў невялікіх рэк, дзе «Палессе» можа з поспехам эксплуатавацца.

Сёлета гомельскія суднабудаўнікі паставяць такія экспрэсы рачнікам Беларусі, Украіны, Казахстана і іншых рэгіёнаў краіны.

УКАРАНЕННЕ ВОПЫТУ

ЗРАБІЛІ, ЯК СУСЕДЗІ

Добры прыклад перанялі аўтатранспартнікі Беларусі. У аўтагаспадарках шырока ўкараняецца вопыт чыгуначнікаў, якія ўнеслі вялікі ўклад у ліквідацыю дэфіцыту працоўных рэсурсаў у рэспубліцы.

У цэлым па Міністэрству аўтамабільнага транспарту БССР у ходзе эксперыменту ўжо вызвалена каля шасці тысяч чалавек. А аб'ёмы работ, наадварот, узраслі, і яны выконваюцца. Як жа ўдалося павысіць прадукцыйнасць працы?

Галоўную стаўку ў галіне зрабілі на навукова-тэхнічны прагрэс. У аўтагаспадарках рэканструявана і пераасшчана вытворчасць. У дыспетчарскія службы прыйшла электроніка, яна сёння кантралюе не толькі пасажырскія, але і некаторыя грузавыя маршруты. У самім апараце міністэрства цэнтралізавалі некаторыя вытворчыя, кіраўніцкія і фінансавыя функцыі. І скарацілі частку аддзелаў.

А як жа работнікі, што вызвалены ў ходзе эксперыменту? Многія засталіся ў сваіх жа аўтагаспадарках на другой, больш патрэбнай рабоце. У іх сёння больш спраў і клопату, затое вышэй і аклады. Астатнія накіраваны ў іншыя галіны народнай гаспадаркі. Тут аўтатранспартнікі рэспублікі працуюць у цесным узаемадзеянні з бюро па працаўладкаванню аблвыканкомаў і гарвыканкомаў.

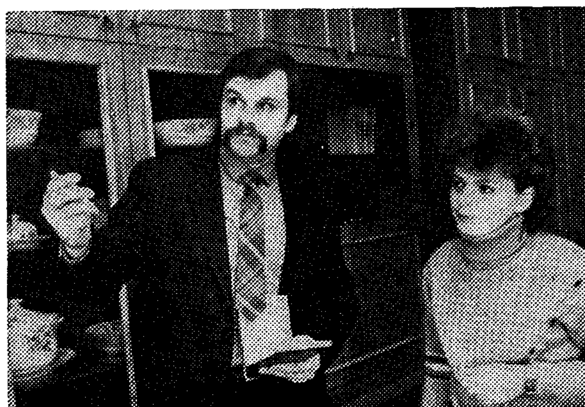
ДА НАШАГА СТАЛА

ПА НАРОДНЫХ РЭЦЭПТАХ

Па даўніх народных рэцэптах наладжана вытворчасць новых відаў дэлікатэсных кансерваў і сокаў на заводзе калгаса «Дружба» Іванаўскага раёна. Гэта гародніна з фасоляй па-беларуску, салянка гароднінная з грыбамі «Палеская», буракі марынаваныя, кансерваваныя агуркі, бярозавы сок, настоены на мяце.

Уласнае кансервавае прадпрыемства памагло калгасу вырашыць праблемы найбольш поўнага выкарыстання гародніны, фруктаў, іншых дароў прыроды. Для перапрацоўкі тут заклалі на зіму больш за пяцьсот тон капусты, таматаў, агуркоў, рознай зеляніны. У лясах нарыхтавана некалькі тон грыбоў, вялікая колькасць бярозавага соку, чарніц. Завод ужо выйшаў на праектную магутнасць — адзін мільён умоўных слоікаў у год.

СЛУЖБА БЫТУ

Яшчэ адзін від абслугоўвання насельніцтва ўкаранілі работнікі сферы паслуг горада Жодзіна. У дапамогу навасёлам тут абсталявана салон-кватэра. У салоне можна аформіць заказы на дадатковае добраўпарадкаванне кватэры, выраб штор, пакрывалаў, чахлоў, іншых прадметаў, якія ствараюць неабходную утульнасць.

НА ЗДЫМКУ: кансультацыю па афармленню кватэры работніцы дзіцячага сада Л. СТАШКЕВІЧ дае мастак-дызайнер салона У. ТАЛСТОЙ.

ЧАС ВЯЛІКІХ ЗМЕН

ПРАЗ ЛУНІНЕЦ ІДУЦЬ ПАЯЗДЫ...

XXVII з'езд КПСС, пасля якога мінуў роўна год, прапанаваў шырокамаштабную праграму эканамічнага і сацыяльнага развіцця савецкага грамадства на бліжэйшыя пятнаццаць гадоў.

Лунінец — невялікі горад на поўдні нашай рэспублікі, цэнтр аднаго з раёнаў Брэстчыны. У ім некалькі дзесяткаў тысяч жыхароў. Такіх гарадоў у краіне і па колькасці насельніцтва, і па тым, чым яно займаецца, мноства.

І ўсё ж Лунінец для прыкладу выбраны мной не выпадкова. Думаю, не для аднаго з нашых замежных чытачоў гэта будзе расказ пра яго далёкую радзіму або радзіму бацькоў, дзядоў. Шмат людзей выехала адсюль і з навакольных вёсак шукаць шчасця ў розныя краіны свету яшчэ пры рускім царызме і ў часы панавання памешчыцкай Польшчы. Толькі з 1929 па 1936 год — звыш трох тысяч чалавек.

Лунінец знаходзіцца ў цэнтры беларускага Палесся. З іншымі населенымі пунктамі нашай рэспублікі яго звязваюць аўтамабільныя і чыгуначныя шляхі. Чыгунка з'явілася тут больш за сто гадоў назад. Па ёй адсюль можна лёгка трапіць у Баранавічы і Мінск, Мазыр і Гомель, Пінск і Брэст. Паўднёвая стужка злучыла Лунінец з гарадамі суседняй Украіны.

Праз Лунінецкі чыгуначны вузел штодзень ідзе густы пасажырскі паток. Высокі паказчык вузла і па абароту народнагаспадарчых грузаў. Да апошняга часу тут адчуваўся вялікі дэфіцыт рабочых рук.

І вось эксперымент, які праводзіўся ў рамках усёй Беларускай чыгункі. За кошт арганізацыйных мерапрыемстваў па сумяшчэнню прафесій і абавязкаў, хуткага ўкаранення тэхнікі ў працэсы кіравання, скарацілі на вузле звыш чатырохсот работнікаў, якіх адразу ж працаўладкавалі ў іншыя арганізацыі і прадпрыемствы горада. Такім чынам, да выканання праграмы, прынятай на XXVII з'ездзе, Лунінец прыступіў, поўнасцю вырашыўшы ў сябе адно з вострых на сённяшні дзень для Савецкай краіны пытанняў — праблему дэфіцыту рабочых рук. Адначасова вырашаліся і сацыяльныя пытанні: каля васьмі тысяч чалавек, чыгуначнікаў і членаў іх сем'яў, палепшылі свае матэрыяльнае становішча за кошт павышэння заработнай платы.

Лунінецкі чыгуначны вузел будзе расці і ў далейшым, што дазволіць больш шырокі манеўр сучасных цяжкавагавых грузавых саставаў. Намечанае пашырэнне — адзін з перспектыўных момантаў развіцця вузла. Другі момант — будаўніцтва новага пуцеправода, якое пачалося. Гэта дазволіць вырашыць праблему сувязі паміж часткамі горада, размешчанага па абодва бакі вузла.

І ўсё ж найпершую ўвагу чыгуначнікі ўдзяляюць сёння ўкараненням дасягненняў навукова-тэхнічнага прагрэсу: аўтаматызацыі кіравання, механізацыі пагрузачна-разгрузачных работ і г. д.

Завод электрарухавікоў — прадпрыемства, якое мае у горадзе другое месца пасля чыгуначнага вузла па колькасці працуючых. Менавіта з яго будаўніцтвам і пускам у 1975 годзе звязана імклівае развіццё Лунінца.

Завод — гігант электраіндустрыі, вытворчыя магутнасці якога разлічаны на гадавы выпуск 600 тысяч электрарухавікоў для сельскай гаспадаркі, прамысловасці, марскога транспарту. Першы пасляз'ездаўскі год быў для яго вельмі складаным. Перад прадпрыемствам адначасова стаялі дзве маштабныя задачы: пераход на новую прадукцыю і тэхнічнае пераўзбраенне.

Першая азначала асваенне вытворчасці такой прадукцыі, якая адпавядала б лепшым сусветным узорам. Яна была паспяхова вырашана. Сацыялістычныя краіны — члены Савета Эканамічнай Узаемадапамогі — рэалізуючы праграму супрацоўніцтва, стварылі канкурэнтаздольную сістэму электрарухавікоў AI, якая была з мэтай узаемазамяняльнасці пастаўлена на сумесную вытворчасць. У Савецкім Саюзе сярод іншых прадпрыемстваў іх выпускам заняўся і лунінецкі завод. Ужо ў снежні была адгружана заказчыкам першая тысяча новых электрарухавікоў, якія сёлета сталі асноўнай прадукцыяй прадпрыемства.

Пытанні ж тэхнічнага пераўзбраення не атрымалі летась належнага вырашэння. Марудна ўкараняліся ў вытворчасць станкі з лічбавым праграмным кіраваннем і робататэхнічныя комплексы. Зараз становішча паляпшаецца. Выклікае захапленне энтузіязм, з якім мясцовая моладзь — недалёкія нашчадкі тых палешукоў, для каго ўсяго паўстагоддзя назад чалавечага розуму, — асвойвае найскладанейшае тэхнічнае абсталяванне.

Асноўнымі звеннямі тэрытарыяльна-вытворчага комплексу Лунінца з'яўляюцца таксама завод па рамонту меліярацыйнай тэхнікі, лесанарыхтоўчае аб'яднанне, хлебазавод, малаказавод, некалькі будаўнічых арганізацый. Рэканструкцыя тэхнічнай базы, удасканаленне арганізацыі працы і працэсаў кіравання, рацыянальнае выкарыстанне матэрыяльных рэсурсаў — мерапрыемствы, якія дазволілі кожнаму з іх намнога палепшыць у 1986 годзе паказчыкі эканамічнай дзейнасці ў параўнанні з папярэднім годам. Як вынік, агульная прадукцыйнасць працы ў горадзе вырасла супраць планавай больш чым у два разы.

XXVII з'езд КПСС вельмі своечасова, па-новаму падышоў і да пытанняў сацыяльнага развіцця краіны. У гэтай сферы ў апошнія гады сталі ўзнікаць сур'ёзныя праблемы. Асабліва ў сацыяльным будаўніцтве. У Лунінцы, напрыклад, не хапала месцаў у дзіцячых садах і яслях, перапоўненымі аказаліся сярэднія школы, востра адчувалася недахоп жылля і культурных устаноў. Гэта стала вынікам перакосу ў эканамічнай і сацыяльнай палітыцы Савецкай дзяржавы, які і заклікана лік-відаваць новая праграма. Яе першая пяцігадовая частка і выступае як пяцігодка вялікіх сацыяльных пераўтварэнняў.

Вырашэнне праблем у гэтай сферы ўскладзена перш за ўсё на органы Савецкай улады на месцах — Саветы народных дэпутатаў. Бо менавіта за імі Канстытуцыяй СССР замацаваны галоўны абавязак — клопат пра чалавека, пра яго быт і адпачынак, здароўе і адукацыю. І трэба сказаць, дзейнасць Саветаў у краіне паўсюдна прыкметна ажывілася з мінулага года.

Лунінецкі гарсавет, у які ўваходзіць 75 дэпутатаў, у кароткі тэрмін распрацаваў уласную праграму дзеянняў па вырашэнню мясцовых праблем. І вось ужо набліжаецца да завяршэння распачатае летась будаўніцтва новага дзіцячага сада на 320 месцаў, рыхтуюцца катлаваны пад фундаменты двух жылых дамоў на 130 кватэр.

Пра новую сацыяльную палітыку ў горадзе яскрава сведчаць і факты пераразмеркавання сродкаў у гэтую сферу з вытворчай. Напрыклад, замест запланаванага раней новага цэха для завода электрарухавікоў вырашана пабудаваць для работнікаў прадпрыемства Дом культуры.

Увогуле, шмат працы чакае наперадзе лунінецкіх будаўнікоў. Дом Саветаў, сярэдняя школа, пажарнае дэпо, станцыя тэхнічнага абслугоўвання легкавых аўтамабіляў і, вядома, жылыя масівы — бліжэйшыя новабудоўлі раённага цэнтра. Частка іх вырасце на урочышчах Залессе і Баханова, Пнішча і Галавішча, яшчэ нядаўна схаваных у балотах, але куды ўжо сёння прыйшлі гарадскія ўскраіны.

Міхась СТЭЛЬМАК.

АМЕРЫКАНСКАЯ ФІРМА АСТАЛЁЎВАЕЦЦА Ў РЭСПУБЛІЦЫ

НА ШЛЯХАХ СУПРАЦОЎНІЦТВА

Скорасная траса ўзамен прасёлка? Так, сцвярджаюць спецыялісты навукова-вытворчага аб'яднання «Дарбудтэхніка», якія і самі яшчэ нядаўна нават у марах не звязвалі глыбінку з такога класа дарогамі. Эканамічныя разлікі і практычная эксплуатацыя першых участкаў новага пакрыцця безагаворачна пацвярджаюць: агракомплексу неабходна і выгадна надзейная дарога. Такая сетка мясцовых камунікацый ствараецца ў абласцях ужо другі год. Сярод працуючай тэхнікі ёсць і робаты-бетонаўкладчыкі амерыканскай фірмы «Гамака» са штата Айова.

Дарожнікі рэспублікі маюць намер штогод будаваць для вёскі 1 200 кіламетраў капітальных дарог.

Напярэдадні сезона ў «Дарбудтэхніцы» адбыліся першыя заняткі школы перадавога вопыту. Асобая роля на гэтым імправізаваным семінары выпала выканаўчаму дырэктару фірмы па краінах Еўропы, Блізкага Усходу і Афрыкі Дану Вілісу. Ён грунтоўна адказаў на шматлікія пытанні беларускіх калег, звязаныя з найбольш эфектыўным выкарыстаннем тэхнічных магчымасцей дарожных робатаў, апаратыўнай ліквідацыяй дэфектаў, выяўленых у час эксплуатацыі. Вельмі цікавасць выклікаў яго расказ з дэманстрацыяй слайдаў аб перспектыўных распрацоўках фірмы.

Дан Віліс падзяліўся сваімі ўражаннямі і вынікамі паездкі ў Мінск.

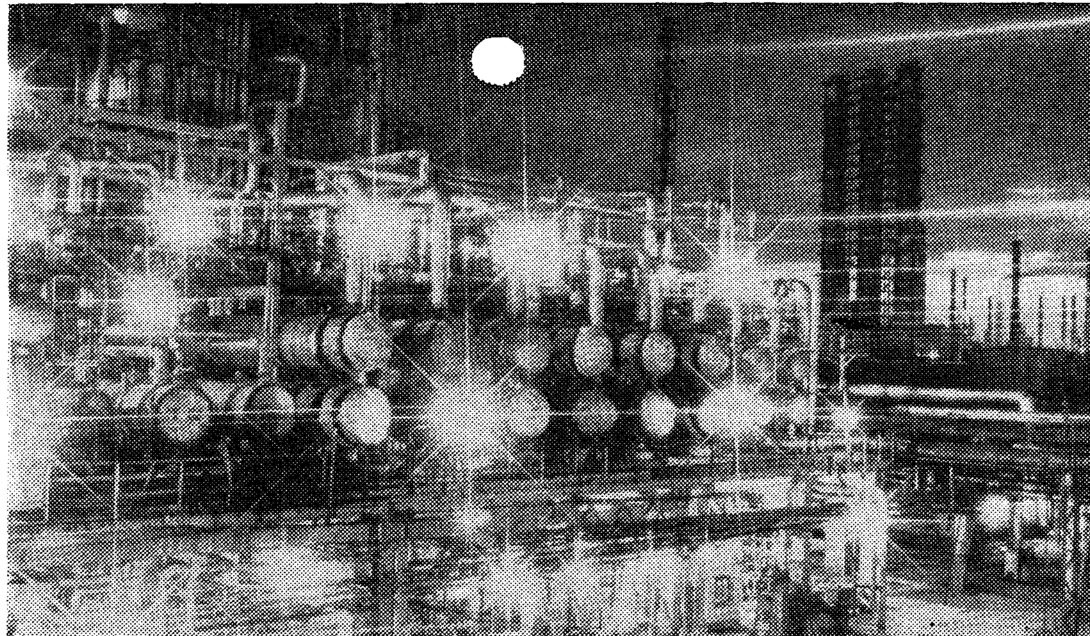
— Нашы машыны будуюць дарогі амаль у дзевяноста краінах свету, але, праўда, найбольшы інтарэс фірмы, асабліва ў рабочых, выклікаў пачатак дзелавых кантактаў з савецкімі калегамі. Зразумела, мы хочам ведаць, як у вас зарэкамендавалі сябе бетонаўкладчыкі, таму што «Гамака» даражыць прафесійнай рэпутацыяй. Наш спецыяліст, які прывязе неабходныя запчасткі, разам з экіпажамі на месцах падрыхтуе ўсе шэсць укладчыкаў да сезона. Словам, свой план пракладкі сельскіх бетонных дарог будаўнікі вашай рэспублікі будуць выконваць з амерыканскімі партнёрамі. Я так і паабяцаў на семінары.

Цяпер дзелавы свет пільна вывучае новую знешнеэканамічную палітыку вашай краіны. Па-мойму, яна адкрывае цудоўныя магчымасці для паўнакроўнага ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва і кааперацыі — своеасаблівай вуліцы з двухбаковым рухам. Вось свежы прыклад. Спецыялісты «Дарбудтэхнікі» распрацавалі і атрымалі выдатны па якасці герметык для запаўнення швоў дарожных пакрыццяў. Фірмы Англіі, Францыі і ЗША пераканаліся на сваіх аб'ектах у яго высокіх эксплуатацыйных уласцівасцях, у надзейнасці абсталявання для прымянення такога дэфіцытнага матэрыялу. Цяпер мы пазнаёміліся з яго вытворчасцю на месцы. Спадзяюся, кіраўніцтва фірмы «Гамака» абмяркуе магчымасць кааперацыі з беларускімі арганізацыямі для сумеснага выпуску герметыку і рэалізацыі яго ў названых краінах.

Напрошваецца таксама ідэя будаўніцтва агульнага прадпрыемства па вытворчасці бетонаўкладчыкаў і змяшальнікаў на базе амерыканскай тэхналогіі.

І апошняя, вельмі прыемная для нас навіна,— падкрэсліў Дан Віліс.— Дасягнута дамоўленасць з аргкамітэтам Міжнароднай выстаўкі «Камунальная і бытавая тэхніка-87» аб удзеле ў экспазіцыі фірмы «Гамака». Так што ў красавіку спадзяюся на новую сустрэчу з Мінскам, з маімі беларускімі калегамі.

В. СІВАКОЎ.

У горадзе беларускіх хімікаў Наваполацку аб'яднанне «Наваполацкнафтааргсінтэз» у ліку перадавых. Тут хуткі рост прадукцыйнасці працы за кошт укаранення дасягненняў навукова-тэхнічнага прагрэсу, высокая дысцыпліна паставак, гаспадарчых кантактаў з сумежнікамі.
НА ЗДЫМКУ: устаноўка па перапрацоўцы нафты.
Фота А. ТАЛОЧКІ.

ПІСЬМЫ ЗБЛІЗКУ

СВЯЦІЛІ ЯМУ НЕЗНАЁМЫЯ ЗОРКІ

Фёдар Кабот... Яго ведаюць у Брэсце як чалавека сапраўды гераічнага лёсу.

У трыццатыя гады беларускі камсамол шэфстваваў над Балтыйскім флотам. З камсамольскай пуцёўкай у перадваенныя гады прыйшоў у ваенкамат Фёдар Кабот. Так ён стаў мараком-балтыйцам, мараком-падводнікам.

У гады вайны ён на Паўночным флоце. «Памочнік штурмана па навігацыі» — так называлася яго суднавая роля на падводнай лодцы. Наогул жа служыў Фёдар Кабот на некалькіх падводных лодках. Іх экіпажы патапілі многа варожых суднаў. Ваяваў ён і ў экіпажы легендарнай субмарыны «Яраслаўскі камсамолец».

У самым пачатку пяцідзесятых гадоў Фёдар Кабот — член навуковай экспедыцыі на адной з першых пасляваенных дрэйфуючых палярных станцый. Цэлы год у Паўночным Ледавітым акіяне. Невялікі перапынак — і яшчэ адна экспедыцыя на льдзіне...

Здавалася б, хопіць вандраванняў для аднаго чалавека — з лішкам хопіць! Але праз год з навуковай экспедыцыяй ён ідзе ў Антарктыду, да супраціўлеглага краю зямлі.

Людзі старэйшага пакалення помняць аб унікальным выпадку, які здарыўся ў тыя гады на станцыі Маладзёжная... Уся прэса свету, радыёстанцыі ўсіх дзяржаў расказвалі аб ім.

На Маладзёжнай у аднаго з зімоўшчыкаў здарыўся востры прыступ апендыцыта. Неабходна была тэрміновая аперацыя. Урач на станцыі быў... Але менавіта яго, Сяргея Рагозава, маладога выпускніка Ленінградскага медінстытута, і належала апераваць, прытым тэрмінова. Сяргей прыняў рашэнне: тэрмінова навучыць элементарным хірургічным навыкам таварышаў. У ліку тых, хто ратаваў мужна ўрача, выконваючы незвычайную ролю хірурга, быў і Фёдар Кабот. Аперацыя прайшла паспяхова...

А. ПАЛОНСКІ.

ВЫЙШАЎ З НАРОДА, НАЛЕЖЫЦЬ НАРОДУ

ДА 90-годдзя З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Васіля ШАРАНГОВІЧА

СЯРОД шматлікіх лясоў-пералескаў і пакацістых узгоркаў Віленскай губерні схавалася вёсачка Качаны. Самы блізкі да яе больш буйны населены пункт — чыгуначная станцыя Маладзечна. Яна давала работу многім вясковым беднякам, якія гібелі ў галечы.

Аднойчы прыйшоў сюды і трынаццацігадовы хлопец з Качаноў Васіль Шаранговіч. Доўгі, як жардзіна, чыгуначны служачы, пабліскваючы пенснэ, строга распытаў, хто яго бацькі, якога веравызнання, ці мае знаёмых у Маладзечне, прыдзірліва праверыў уменне пісаць і лічыць. Узялі сельскага хлопца чорнарабочым.

Так пачалася працоўная біяграфія героя грамадзянскай вайны, вядомага партыйнага і дзяржаўнага дзеяча Беларусі Васіля Шаранговіча.

Ён нарадзіўся 4 сакавіка 1897 года ў беднай сялянскай сям'і. Бачачы яе беспрасветную галечу, нехта з суседзяў і параіў бацьку адправіць Васіля ў горад. У Маладзечне новае жыццё захапіла цікаўнага, назіральнага юнака. Рабочыя чыгуначных майстэрань навучылі яго слясарнай справе. Праз некаторы час Васіль паспяхова асвоіў прафесію паравознага машыніста.

Напярэдадні Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Маладзечне, як і ў Мінску, Смаргоні, Слуцку, іншых беларускіх гарадах, адчуваўся ўплыў рабочых, іх палітычнай арганізацыі — партыі бальшавікоў на рост свядомасці шырокіх народных мас. Касцяком барацьбы супраць эксплуататарскага ладу ў Маладзечне былі рабочыя-чыгуначнікі. На сваіх мітынгах яны прымалі рэзалюцыі, адмаўляючыся падтрымаць Часовы ўрад.

1917 год для Васіля Шаранговіча, як і для соцень тысяч іншых выхадцаў з народа, стаў пераломным. Пазней ён расказваў, як мясцовая бальшавіцкая арганізацыя прапанавала яму ўступіць у рады РСДРП(б). З уступленнем у партыю яго жыццё прынцыпова змянілася. Ён выконваў шматлікія і складаныя даручэнні: праводзіў сходы, збіраў грошы на выпуск першай у Беларусі бальшавіцкай газеты «Звязда», пісаў лістоўкі, што выкрывалі антынародны характар ваеннай палітыкі Часовага буржуазнага ўрада, выступаў перад салдатамі. У той час В. Шаранговіч упарта займаўся самаадукацыяй, вучыўся. У 20 год ён становіцца вядомым у горадзе. Пацвярджэннем гэтаму з'явілася выбранне Шаранговіча восенню 1917 года сакратаром Маладзечанскай арганізацыі РСДРП(б).

Жыццё і дзейнасць Васіля Фаміча ўмоўна можна падзяліць на тры этапы. Першы — перыяд станаўлення і росту, які канчаецца свядомым успрыняццем ідэй Кастрычніка. Другі — гады падпольнай работы на акупіраванай ворагам тэрыторыі. Трэці — удзел у будаўніцтве новага жыцця, народжанага рэвалюцыяй. Яго вызначала шчырая вера ў справу рабочых і сялян, гатоўнасць да самаадданай барацьбы.

Ачышчальнай бурай прайшоў Кастрычнік па беларускай зямлі. Усяго за сто дзён трыумфальнага шэсця Савецкай улады для простага народа было зроблена больш, чым за многія дзесяткі год пры ранейшым дзяржаўным ладзе. Сотні рабочых сем'яў перасяліліся ў новыя кватэры. Самыя бедныя сяляне атрымалі дадаткова больш за 1,6 мільёна дзесяцін зямлі.

Ва ўсе гэтыя справы В. Шаранговіч уносіў свой пасільны ўклад. У пачатку снежня 1917 года ён сустрэў дэлегацыю Ваенна-рэвалюцыйнага камітэта Заходняга фронта, якая накіроўвалася ў вёску Солы для заключэння перамір'я з германскімі войскамі. З гутаркі з яе кіраўніком С. Шчукіным ён даведаўся больш падрабязна пра ленінскі дэкрэт аб міры, пра задачы бальшавікоў па яго ажыццяўленню. Перамір'е было заключана.

Але кайзераўская Германія не рассталася з надзеяй задушыць Савецкую ўладу. У студзені 1918 года, скарыстаўшы зручны для сябе момант, нямецкія войскі перайшлі граніцу мала[illegible] рабоча-сялянскай дзярж[illegible] Разам з таварышамі В. Шаранговіч застаўся на падпольнай рабоце. Аднак яго дзейнасць у нелегальных умовах на гэты раз працягвалася нядоўга. Пры выкананні а[illegible] з заданняў ён быў а[illegible]таваны, але ўцёк, перай[illegible] лінію фронта і ўліўся ў рады Чырвонай Арміі.

...Глыбокая восень 1919 года. На ўзлесак выходзіць група чырвонаармейцаў. Сярод іх і Васіль Шаранговіч з дакументамі на імя Лютовіча. Абмен моцнымі поціскамі рук, і Шаранговіч ідзе далей адзін. Наперад яго вядзе новае і складанае заданне: прайсці на захопленую буржуазнай Польшчай тэрыторыю Беларусі, прыняць удзел у кансалідацыі партызанскіх сіл, умацаванні кіраўніцтва.

Гэта былі нялёгкія для беларускага народа дні. На ўсім шляху Шаранговіч сустракаў сляды жорсткага акупацыйнага рэжыму: магілы расстраляных патрыётаў, спаленыя дамы, жорсткія загады. З вялікімі цяжкасцямі ён дабраўся да Мінска, а потым да адной з бліжэйшых вёсак.

У гісторыі барацьбы таго перыяду памятнае 28 студзеня 1920 года. У той дзень у вёсцы Гатава адбыўся першы нелегальны з'езд партызан Мінскага павета. Кіраваў ім ад пачатку да канца В. Шаранговіч.

Прысутныя ўбачылі русавалосага, шыракаплечага чалавека, падпольшчыка, добра знаёмага з канспіратыўнай работай. В. Шаранговіча слухалі ўважліва. Вынікі з'езда былі прыкметнымі. Актывізавалася баявая дзейнасць народных мсціўцаў. Напрыклад, у сакавіку 1920 года партызаны ўзарвалі варожы поезд, які падыходзіў да Бабруйска. Са строю выйшла больш за 40 вагонаў.

Васіль Шаранговіч паспяхова кіраваў і другім з'ездам мінскіх партызан. Але за ім ужо сачылі. Неўзабаве акупацыйным уладам удалося арыштаваць падпольшчыка. Прыгавор быў кароткі і жорсткі: 20 год турмы. Яго адправілі ў Познань. У 1921 годзе Савецкаму ўраду шляхам перагавораў удалося вырваць Шаранговіча з засценкаў. Вяртанне на Радзіму супала з узнагароджаннем яго ордэнам Чырвонага Сцяга і ганаровай зброяй.

На жаль, архіўныя матэрыялы, публікацыі гісторыкаў скупа адлюстроўваюць многія важныя бакі жыцця і дзейнасці В. Шаранговіча. Не ўсё стала здабыткам архіваў, і не ўсё захавалася. Даводзіцца задавальняцца разрозненымі весткамі. Але і з іх відаць, што гэта быў чалавек, адданы рэвалюцыі.

Арганізатарскія здольнасці Васіля Фаміча ярка праявіліся і ў час яго работы на пасадзе намесніка наркома юстыцыі БССР, якую ён займаў з 1921 па 1923 год.

Вылучэнне ў юрыдычныя ўстановы прадстаўнікоў рабочага класа і працоўнага сялянства ён лічыў важнейшай умовай дэмакратызацыі грамадскага жыцця. У рэспубліцы ў той перыяд былі ажыццёўлены важныя меры па ўмацаванню сацыялістычнай законнасці. Да Шаранговіча ішлі простыя людзі з усіх канцоў Савецкай Беларусі. Для кожнага ў яго знаходзіўся час і добрая парада.

У 20-я гады В. Шаранговіч займаўся пытаннямі прафсаюзнага руху. Захаваліся яго выступленні, з якіх відаць, што ён многае зрабіў для ўмацавання прафсаюзаў рэспублікі.

Затым В. Шаранговіч многія гады працаваў за межамі Беларусі — у Іркуцку, Казахстане, Харкаве. І тут яму былі даверaны высокія партыйныя і прафсаюзныя пасады.

Але заўсёды радасным было для яго вяртанне ў Беларусь. З кожным годам усё больш значнымі станавіліся яе дасягненні ў эканоміцы і культуры. У той даваенны час на карце рэспублікі з'явіліся такія буйныя прамысловыя прадпрыемствы, як Бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат, Магілёўская фабрыка штучнага валакна, Гомельскі завод па вытворчасці сельгасінвентару і іншыя. Сфарміраваліся нацыянальны рабочы клас, народная інтэлігенцыя.

Імя В. Шаранговіча неаддзельнае ад поспехаў сацыялістычнага будаўніцтва. Аб гэтым сведчаць і займаемыя ім у рэспубліцы ў апошнія гады высокія партыйныя пасады: 1930 год — другі сакратар, 1937 год — першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі.

Васіль Шаранговіч належыць нашай гісторыі, нашаму народу. І народ увекавечыў яго імя ў назвах вуліц у сталіцы рэспублікі Мінску і ў буйным сёння прамысловым цэнтры Маладзечне, яно занесена ў энцыклапедычныя выданні.

Яўген БАРАНОЎСКІ.

Што? * Як? * Чаму?

Паўтара месяца назад у нашай краіне на ўсенароднае абмеркаванне быў вынесены праект Закона СССР аб дзяржаўным прадпрыемстве (аб'яднанні). Сутнасць гэтага дакумента заключаецца ў тым, што ён увязвае ў адно цэлае інтарэсы дзяржавы, прадпрыемства і работніка. І хаця Закон знаходзіцца пакуль яшчэ ў стадыі праекта, тым не менш многія яго палажэнні ўжо актыўна ўкараняюцца ў практыку. Перш за ўсё гэта тычыцца вытворчай дэмакратыі. Праект Закона прапанаваў новую форму ўдзелу рабочых у кіраванні прадпрыемствам —

САВЕТ ПРАЦОЎНАГА КАЛЕКТЫВУ

Пра неабходнасць стварэння такіх органаў самакіравання ішла гаворка на XXVII з'ездзе КПСС. З'езд звярнуў увагу на тое, што некаторыя палажэнні прынятага раней Закона аб працоўных калектывах сёння патрабуюць удакладнення. У прыватнасці, жыццё паказала, што ў перыяд паміж агульнымі сходамі, на якіх працоўныя калектывы абмяркоўваюць і вырашаюць найбольш важныя праблемы, у іх практычна няма прадстаўнічага органа самакіравання. Дэлегаты з'езда падтрымалі ідэю стварэння на прадпрыемствах саветаў працоўных калектываў, якія былі б паўнамоцнымі паміж сходамі ці канферэнцыямі (на буйных аб'яднаннях) вырашаць усе бягучыя пытанні.

На Мінскім аўтамабільным заводзе савет працоўнага калектыву быў створаны ў красавіку 1986 года, праз месяц пасля з'езда партыі. У склад яго выбраны 41 чалавек. Гэта рабочыя, брыгадзіры, майстры, інжынеры, прадстаўнікі адміністрацыі і грамадскіх арганізацый. Словам, сацыяльная структура савета адлюстроўвае сацыяльную структуру калектыву. Старшынёй савета выбралі генеральнага дырэктара прадпрыемства М. Лаўрыновіча.

Зрэшты, зусім не абавязкова, каб на чале савета стаяў менавіта дырэктар. Старшынёй можа быць і рабочы — гэта ўжо як вырашаць члены савета. На Мінскім аўтазаводзе зыходзілі з таго, што савет павінен узначаліць чалавек, які мае найбольшую кампетэнцыю як у вытворчых, так і ў сацыяльных пытаннях.

Якія ж функцыі надаюцца СПК (так скарочана сталі называ[illegible] саветы працоўных калектываў)? Якія правы мае гэты о[illegible] У адпаведным артыкуле праекта Закона аб дзяржаўны[illegible] прадпрыемстве запісана, што савет працоўнага калектыву ажыццяўляе кантроль за выкананнем рашэнняў агульных сходаў (канферэнцый) працоўнага калектыву, рэалізацыяй крытычных заўваг і прапаноў персаналу, інфармуе калектыў аб іх выкананні; заслухоўвае адміністрацыю аб ходзе выкана[illegible] планаў і дагаворных абавязацельстваў, выніках вытворча[illegible]адарчай дзейнасці, намячае меры, якія садзейнічаюць бо[illegible] эфектыўнай рабоце прадпрыемства. На сваіх пасяджэннях члены СПК разглядаюць таксама пытанні аплаты працы, удасканалення кіравання і адміністрацыйнай структуры прадпрыемства. Савет вырашае, як выкарыстаць фонды развіцця вытворчасці, навукі і тэхнікі, матэрыяльнага заахвочвання, сацыяльнага развіцця. У полі зроку СПК знаходзяцца і пытанні падрыхтоўкі, павышэння кваліфікацыі і расстаноўкі кадраў, а таксама многія іншыя праблемы.

Рашэнні савета, прынятыя ў межах яго паўнамоцтваў і ў адпаведнасці з заканадаўствам, абавязковыя для ўсіх членаў калектыву. Калі ж, скажам, адміністрацыя прадпрыемства ў нечым нязгодная з саветам, пытанне вырашаецца на агульным сходзе ці канферэнцыі працоўнага калектыву.

Наколькі дзейснай будзе работа СПК, залежыць у першую чаргу ад працоўнага калектыву, бо менавіта ён выбірае савет. Каму давераць рабочыя прадстаўляць свае інтарэсы, залежыць толькі ад іх. Ніякіх указанняў «зверху» тут быць не можа. Калі ж нейкі кіраўнік усё ж наважыцца гэта зрабіць, калектыў даволі хутка можа, што называецца, паставіць яго на месца.

Усё гэта дапамагае людзям адчуць сябе гаспадарамі на прадпрыемстве, эфектыўна ўплываць на яго работу. Саветы працоўных калектываў, састаў якіх праз 2—3 гады абнаўляецца не менш чым на трэць, даюць магчымасць далучыць да ўдзелу ў кіраванні вытворчасцю вялікую колькасць рабочых.

Словам, у Савецкім Саюзе ідзе працэс паглыблення дэмакратыі, які сёння набыў ужо незваротны характар. І гэта нам трэба не для таго, каб камусьці спадабацца, не для гульні ў дэмакратыю. Дэмакратыя, як сказаў савецкі лідэр Міхаіл Гарбачоў, нам патрэбна для перабудовы многага ў нашым жыцці, для таго, каб даць прастору творчасці людзей, новым ідэям, ініцыятывам.

Напрадвесні.

Фота Г. БАБКІНА.

Nikolai KONAREV, USSR Minister of Railways, speaking about the changes going on in the railroad at a press conference he arranged shortly after the January Plenary Meeting, said: «About two years ago I received a phone call from chief of the Byelorussian railway Andreyev who told me: 'Many people handed in their resignations.' Why?' 'Low wages, but hard work. Despite rain or snow, daytime or nighttime, people have to receive, inspect, organize and move trains. They have to inspect and repair tracks. But nearby, at a factory, a person sitting in a white coat and under a warm lamp is earning more.'

«And that's what the Byelorussians did. Having applied the achievements of scientific and technical progress, they cut 12,000 people and distributed the newly-created surplus pay among those who remained. The pay increase amounted to 35 roubles a month on the average.

«Their example has been already followed by a third of the country's railways. Not everywhere have their earnings registered a similar increase, but on the average they have risen by 25 roubles per each of the million railway people. Upwards of 125,000 men and women have been released to be used elsewhere in the national economy. In terms of their wages, railway personnel have moved to one of the first places in the country.

«This year all the railways in the USSR will pass over to work 'the Byelorussian way'. The number of supporters of the method has grown appreciably, although there are still enough sceptics».

What has the Byelorussian Experiment Done For Us?

THE MINISTER'S MONOLOGUE

SCEPTICS' ARGUMENTS

● With 125,000 less railway people in the country, 29 million tons of cargoes went unmoved in January.

● The method has introduced nothing new, but merely copied one of the capitalist methods of management — that of firing personnel. The capitalist press bluntly said that the experiment would become a source of unemployment in the USSR.

● The managerial personnel have been practically unaffected, with many clerks still shovelling streams of papers, practically each of them having a higher education, for which a better application could be found. But the lower echelon has suffered. There is a need to have more time to receive the same amount of cargo, inspect carriages, organize and send as many trains with fewer personnel. Haste caused spoilage and traumatism. Trains arriving late, poor servicing of passengers, difficulties with acquisition of tickets and even grater difficulties with their return, misappropriations — all of this is a result of the job cuts in the lower echelon of specialists.

● We do not know what the Byelorussians did. But elsewhere the dismissed often appeal to the court, write complaints to the Ministry, the Party organizations and the trade union.

● Is it time for experiments? Look what you carry people in. There is no one to repair the carriages, no one to keep an eye on them, they are in an appalling state. During winter vacations schoolchildren went on excursions, but on some trains water froze in the washstands, whereas the walls were covered with dust and soot.

SUPPORTERS' ARGUMENTS

● Indeed, the transportation plan for January has been underfulfilled by 29 million tons. But is the experiment to blame? It is the Byelorussians who are best off in terms of freight turnover, the traffic schedule and safety, whereas there have been no complaints at all against servicing on the trains. On the other railways which have followed suit, things have not improved as much as they have in Byelorussia, but it is better than in the case of those who are still working in the old way: there is 20 to 40 per cent less spoilage, losses of working time, injuries and accidents.

It may be asked: why has so much cargo remained uncarried in January? We lost the last year's rhythm: the unusual snowstorms and freezing weather this winter have created exceptional difficulties. My deputy, Butko, phoned me from the Donetsk railway: «I cannot be seen on the tracks! The snow is higher than me!» And he is almost two metres tall. On the Tyumen-Tobolsk line rails have burst because of the cold. And people have had to work in such conditions for nearly a month and a half. And yet the main losses of January were not due to the weather: during the first decade we had practically nothing to carry — we were not given applications and were especially let down by the enterprises of guilding materials and machine builders. Besides the weather, the rhythm of our work was also affected by the state quality control. It was introduced in January and, as far as I know, between 7 and 30 per cent of the items had to be returned for improvement.

In certain respects, of course, we also proved to be sluggish, leaving now oil workers, now coal miners without empties, but more often in January it was not us that let contractors down, but the contractors that let us down. And the carriages stood empty.

Sceptics exclaim: «Is redundancy an experiment?»

But, of course, not. The point is not in the simple dismissal of 125.000 railway employees. The main thing is how, and by what, this figure has been substantiated.

Once I came to the large Minsk-Sortirovochny station, which at one time was serviced by 800 people. Before the experiment, this number was reduced to 439. And now I learned it was 333. «Do you cope?» I asked. «You know», they replied, «we work not worse, but even a little better». «But how did you decide to cut down every fourth?» And the administration and the trade union answered: «The collective itself has decided». It turned out that they had shift-by-shift meetings and put the question as follows. «The wages fund is invariable. A... no matter how well we may work, we ...all not get more unless we cut down the number of those engaged in a shift».

And they carried out an immense amount of work. They analyzed the working day and found out that about 10 per cent of the ti... was wasted. They carried out a sociolo... poll and eight workers out of ten replied that if the load were increased by roughly one-fifth, this would not call for a serious strain of effort; no one said that he worked to the limit of his capabilities. They estimated that the repairs and automation of railway crossings in 1984-1985 made it possible to convert part of them into unguarded facilities. And they slashed 1,300 personnel on duty at crossings, and combined commercial and technical inspection of carriages, thereby reducing the personnel of both services. The locomotives were equipped with uncoupling instruments operable from the driver's cabin; this cut down the need for manual labour.

And so on. But only after that did they begin to discuss whom to say goodbye to. It is clear that first and foremost they tried to get rid of those who loved to take a drink and have a nice time during working hours, or to get a sick leave to attend to their own orchards or kitchen gardens. But even these people were not locked out — each was offered a new place of work. The collective's opinion evoked no protest — everything was discussed in the open. And out of the 12,000 persons who were released, only some wrote complaints. As a matter of fact, it was explained where to complain and how: classes were organized at which lawyers conducted talks on the labour code and the possibilities of appeal.

The administration and the trade union endeavoured to display tactfulness: if it was found out, for example, that a person was about to receive a flat he was not touched — let him get it, afterall, he had been on the waiting list for more than one year.

LYRICAL DIGRESSION

Thirty years ago our Ministry was deprived of its own building facilities, which were then used as the basis for the establishment of the Ministry of Transport Construction. And we were reassured: «This will be your general contractor, who will fill all your orders!» And each time during these 30 years when we need to build something, we become applicants. It's not a matter of pride, we can ask all right, but this gives rise to red tape and, under the pretext that now one thing, now another is wanting, the construction is not infrequently delayed. And the State Planning Committee reproaches us: «We have given you money, but you cannot find a common language with the contractor».

And we have arrived at the conclusion: there is a need to return to what we had before — create our own building organizations.

SECOND LYRICAL DIGRESSION

The immediate objective after the economic experiment is the transition to the profit-and-loss basis and self-financing. We have a foundation on which to do this: besides the previous wages fund the collective has retained the fund for expanding production and developing new facilities. The Moscow railway, for instance, has saved 8.2 million roubles and decided to spend this sum on the construction of apartment houses, kindergartens, and so on. And last year the branch as a whole received about 40... million roubles in profit over and abo... an. Tranks to a considerable extent to ...e Byelorussian method. We have decided to use part of this money on a general overhaul which the branch needs badly.

And all of a sudden the work collectives tell us: we beg your pardon, but this money has been saved by ... for a totally different purpose — for im...ving our living conditions. Are they right? Absolutely! Why should you work more if your standard of living doesn't improve? We didn't touch that money. How to finance a general overhaul — we still need to think about this.

Here you have one more advantage of the Byelorussian method: people are becoming the real masters of production and of their profits. So far, it is true, only on the railways and departments of the railway — stations and depots do not yet have control of the money they save; this is something for the future.

We have not yet cardinally reduced the apparatus of the Ministry and the administration of the railroad in order to avoid double work: we are on the threshold of improving the administrative structure of the branch as a whole. The staffs of the Ministry and the administration of the railroad will be considerably cut. Forty per cent of the remaining staff members will go over from armchair work to traffic control.

What do we carry people in? Indeed, we have no bigger problem than passenger traffic. Some 13 per cent of our train cars have already served the 28 years allotted to them, a third are in the advanced age of 20 years and are suitable for normal passenger traffic on very provisional terms, and yet they have to be used, especially in summer, which is vacation time for almost everyone.

We are short of approximately 7,000 passenger cars. It is to be regretted, but during this five-year period we'll not receive the necessary quantity from our suppliers. Therefore we are going to build new cars on our own. The possibilities of purchases from foreign firms are being discussed.

But in actual fact — is the Byelorussian method infallible? No, it isn't, like any beginning. It calls for thoughtfulness and careful preparation. Where too much haste is made, the gain is not great. There they will do both — take away from the crossing the auntie with a flag and fail to put up an automatic system.

In answering sceptics and critics, I would like to stress that the Byelorussian method is not a directive from above but a demand from below. This is the way the collectives and transport workers would like to work.

Recorded by Yuri YEGOROV.

BREAK-THROUGH

SOVIET disarmament initiatives have of late become an integral part of the world political scene. They have received enthusiatic welcomes, have been spurned, but there's no denying that they have produced a stir. They have been an impetus to the thought that — especially after Reykjavik — they could pave the way towards a nuclear-free, non-violent world — a goal considered impossible and unattainable until only quite recently.

And every time Moscow made a step forward, sparked hopes; politicians appeared who put a brake on the process. After Reykjavik, for example, the «package» theme came into play. It was maintained that, had it not been for the «package», and had it not been for the «artificial» bunding together by Gorbachev of all issues, things could have been speedily resolved to mutual advantage.

What at fault here is the word «mutual». It would not at all be an advantage for the Soviet Union if its opponent deployed the Star Wars system. And it's a disadvantage not because we would have nothing to oppose it with, but because we would hate to spend money and resources on yet another offshoot of the arms race. And for this reason it was important for us in Iceland to focus world public opinion on SDI as being the key obstacle to agreement. It was important for us to show up all the drawbacks, all the destabilizing stuffing of the President's initiative. Judging by the scope of debates around SDI, these objectives have been largely reached.

The new stage of political struggle after Reykjavik, the backward movement of the American administration, have prompted a speedier action on specific avenues of disarmament. Last Saturday afternoon, head of the Soviet delegation at the Geneva talks Yuri Vorontsov called his American counterpart M. Kampelman to tell that the USSR was taking «Euromissiles» out of the package, meaning the Soviet and American medium-range missiles stationed in Europe. We reiterated our resolve to destroy these missiles. On Monday these proposals, together with a number of attending measures, were put on the negotiating table.

How come? readers who have come to equate consistency with immobility in politics would be asking. Are we again meeting imperialists halfway? Yes, we are. We are doing so because the very meeting is no less advantageous to us than to them. The package is, if you will, not a strategy, but foreign policy tactics. Its content cannot be constant and immutable for all times. Vladimir Lenin used to caution against the making of ultimatums, because ultimatums deny all flexibility to those who lay them down. Ultimatums, the demands of «all or nothing at all» chackle thought, prevent one from sensing changes and making amends in line with these changes. All the necessary changes in position, the natural change in tactics, are viewed as a retreat in the presence of ultimatums. So, a really consistent policy geared at reaching specific goals rather than at slogans always tends to leave some space for manoeuvre. Learning this is also part of the reconstruction process.

And the last thing. The building and deployment of hundreds of new missiles in Europe must have cost a huge amount of money. And if we agree to destroy these missiles: why then were they built? Why were they deployed? It is not only me who is asking these questions. It would be very good to have competent answers to these questions.

Alexander BOVIN.

Вячаслаў АДАМЧЫК

ГОД НУЛЯВЫ

УРЫЎКІ З РАМАНА

(Працяг. Пачатак у №№ 8—11).

Акоранае ды ачэсанае яшчэ з вясны дрэва праляжала пад старымі вербамі ўсё лета, покуль верасаўцы чакалі свае калейкі, каб узяць у дварчанскага яўрэя Гершановіча на дзён пяць капёр, але ён быў заняты: як ніколі, у гэтае лета прырэчныя вёскі будавалі масты.

Прывезлі яго пазаўчора, і ўсё Верасава — малы і стары — збеглася сюды да чыстае, памялелае ў гарачыню, што выдалася ў астатнія дні, рэчачкі, дзе на пясчаным плёсе мужчыны ставілі драўляныя высокія козлы, каб ужо загнаць у тугі жвірысты грунт першую палю.

Сёння іх стаяла ўжо чатыры: дзве на плёсе, дзве ў быстрай вадзе вузкае рэчачкі, што, выгінаючыся на павароце, тугою серабрыстаю стужкаю цягнулася сюды на шырокі брод.

Каля старых, ухвечаных жаўтлявым лішаём вербаў, трохі збоку ад раз'езджанае дарогі, з крутога берага да першых паляў падступілася выкладзеная з каменняў ды высыпаная пяском грэбля — тут на ёй павінен быў пачынацца мост.

На другім беразе сёння закладвалі яшчэ адну. Міця — загарэлы за лета і трохі зблажэлы з твару, у рудым шарачковым пінжаку і босы — вазіў з поля са сваіх пазарастаных травою крушняў пазеленелыя каменні.

Сюды да рэчкі і прыйшоў стары Корсак, і не дзеля таго, каб толькі ачэсваць маставіны, а каб прыгледзець за маладым, няспрытным яшчэ ў рабоце канём, якога не вельмі хацеў выпускаць з рук, тым больш даверыць такому, як ён лічыў, няздатнаму гаспадару, як Міця.

— Глядзі ж, не валі столькі, — паказаў ён на воз, калі Міця варочаўся з поля і, зняўшы драніцы, скідаў на затравелы абрывісты бераг вагкаватыя каменні.

— Ды я ж во, здэцца, няшмат,— Міця стараўся не ўзнаравіць бацьку, хоць каменняў нагрузіў менш, як іншыя возчыкі.

— Малады конь, лёгка сарвацца,— Корсак, нечым незадаволены, з размаху ўбіў тонкае лязо гарбатага склюда ў ачэсаную маставіну і прысеў на яе сам.

Змітрык дагадваўся — бацьку браў клопат за ўчарашняе, калі дадому з дзіцем на руках прыбегла зжоўклая, яшчэ не акрыялая пасля родаў Алеся.

Міця з бацькам якраз былі на надворку каля агню, што патрэскваў пад трыножкамі: на іх стаяў закурэлы чыгунок з першаю маладою картопляю.

Блытаючыся ў сінім, што пахіліўся на сцежку пад гумно, рэдзенькім дыме, Алеся падышла да агню і зайшлася ад слёз.

— Што з табою? — з перапуду бацька ўзмахнуў рукамі.

— Не ўжыць ужо. Не вытрываць!..

— Ды ўспакойся ты, дай разабрацць. Крычыш, аж у небе чуваць.

— Бегае ён да яе. Ляціць няпомнячыся.

— Хто бегае? — ніяк яшчэ не мог уцяміць бацька, а ён, Міця, дагадаўся — вядома, Імполь.

— Мой вунь, мянёк гэты,— нарэшце сказала яна.

— Знайшла, чаго крычаць,— кісла і здзекліва ўхмыльнуўся бацька.— А я табе даўно казаў: вытур гэтага кныра з хаты. Так, нябось, шкода было. Цяпер маўчы.

— А я і маўчу,— усхліпнула Алеся і скоранька завярнула назад пад гумно, трымаючы перад сабою ўкручанае ў сіняе коўдра дзіця.

— І чаго і куды ляціць яна на злом галавы? — бацька нават пабег за ёю.

— Во, дзякуй вам, пагаварыла і з бацькам, і з братам. Дзякуй! — Не азіраючыся, яна схавалася за гумном.

— Разбярэш тут яе,— крыкнуў таксама ўжо раз'юшаны ад злосці бацька.

Гаркота і крыўда асядалі і ў Змітрыкавай душы на Алесю. Любіў ён сястру, любіў і таіў гэтую ласку да яе. І шкадаваў, бачачы, што не ўдалося ў яе жыццё з Імполем. Нераўня ён ёй. Толькі звёў, знявечыў, скруціў Алесін лёс. Што зазнала за ім? Адно ганьбу ды абгаворы.

Не раз штось мсцівае і крыўднае за сястру пад'юджвала Змітрыка пайсці ды ўзяць загрудкі Імполя, страсянуць, каб аж забрашчалі зубы, і пхнуць з хаты. А ўчора бацька, нібы прадчуваючы Змітрыкавы думкі, сказаў, папярхнуўшыся сінім дымком, што чадзіў з-пад трыножак:

— А можа, пайсці ды ўжарыць яму, загнуўшы курну, каб дзесятаму заказаў.— І нечакана асекся, у яго задрыжаў чорны, з іскрамі блішчастай шчаціны падбародак: — Але ўлезеш у чужое жыццё ды наробіш мо горшай бяды! Я ўжо раз паспрыяў ёй: за кульгавага Лабара сватаў. Яшчэ і цяпер сабе дараваць не магу.

— Якога Лабара? — сумеўся, чуючы першы раз гэтую навасць, Змітрык.

— Ат, ці табе ведаць. Вот было, ды ўсё.

Цяпер бацька с[illegible] пануры, скрыва пазіраю[illegible] на Імполя, што на змену з мужчынамі цягаў цяжкую жалезную «бабу» — вада мыла яго валасатыя з закасанымі калошамі ногі.

Прывязаўшы [illegible] мятную ляйчыну за шурпаты [illegible] тоўсты камель вярбы і пакінуўшы каня, Змітрык падышоў да бацькі. Сюды ў халадок пасядзець на акораных дзеравінах ды перадыхнуць, апякаючы душу моцнай махоркай, збіраліся гультаяватыя мужчыны. Акалелы ад халоднае вады, ганяючы дрыжыкі, з рэчкі хлюпаў Алесін Імполь.

Корсак спадлоб'я зіркнуў на яго, злосна прыкусіў губу і адвярнуўся. Чужыя мужчыны змецілі гэты злы, нядобры зірк. Ваўчок, як падлавіў Міця, перакасіўшы рот, нават падміргнуў Ікону Жытку.

Мужчыны сабраліся не столькі ад таго, што прытаміліся, колькі ад хэнці, што можна пагаварыць ды ўсмак закурыць моцнае гродзенскае махоркі, якая не зводзілася ў жоўтым, вырабленым з барановай машонкі, капшуку старога Корсака. Той-сёй з іх нават і наравіў стаць ці сесці каля Корсака, каб у час падставіць жалабок з акуратненька нарэзанай газеты.

Але сёння злы і пануры Корсак свайго мякенькага капшука пакуль што не даставаў.

— Мо перакурым,— паляпаў па сваім парцяным пінжаку Язапат Змысла і адным вокам, дзе на веку выспела рудаватая барадаўка, зіркнуў на адтапыраную ад крэсіва Корсакаву кішэню.

— Сып, сабе намалоціш,— хітра пераглядаліся мужчыны, ведаючы, што Язапат Змысла быў ласы на чужое.

— Такі добра мультан удаўся. Па картоплях садзіў.

—А ўчора казаў, што бесараб,— падцяў Змыслу Ваўчок.

— Ну ліха з ім, бесараб ці мультан, абы моцны,— падсоўваў складзеную жалабком паперу тоўсты, як мянёк, Чабоцька, варушачы рыжымі густымі бровамі.

Змысла вывернуў пустую кішэню і высыпаў перамешаную з крошкамі тытунёвую пацяруху на пясок:

— Гэта ж цэлы капшук зранку нашаткаваў і на табе — забыўся. Вот галава.

— А кажа, мультану насеяў.

— Хто сее, хто баранує, бог усіх параўнуе,— адышоў ад злосці і засмяяўся ўжо, гледзячы на знябожанага Язапата Змыслу, Улас Корсак і развязаў жычку ў сваім жоўтым капшуку.

Да купкі верасаўцаў не падышоў адзін Імполь, прысеў на таўставатую, спярэшчаную падсочкай дзеравіну, што ляжала пры беразе рэчкі.

Па тым, як ён украдкам зіркаў з-пад нізкага, насунутага ад сонца брыля то на бацьку, то на яго, Міця дагадаўся, што ўчора вечарам у Алесінай хаце была не адна толькі сварба.

Няўжо біліся яны? Няўжо? І нешта зноў цяжкае, злое, успыхнуўшы раптоўным пякучым полымем, абпаліла душу.

Каб не страчацца вачмі з Імполем, адвязаў ад тоўстае шурпатае вярбы сырамятныя, выгладжаныя рукамі лейцы і завярнуў каня да броду — яшчэ раз з'ездзіць на поле і прывезці каменняў.

Стоячы пасярод рэчкі ў доўгай, што туга абляпіла ногі, мокрай спадніцы, Вайтовічава Марыля таптала ў быструю ваду лёгкія снапкі сухога абабітага пранікам на гуменным току жаўтлява-блішчастага лёну.

На плёсе ляжалі скінутыя з плячэй і развязаныя радзюжкі з жаўтлява-залацістымі, што пахлі алеем, тоўстымі снапкамі.

Старэйшая Вайтовічава дачка, Яніна, мусіць, па яшчэ дзіцячай звычцы, падымаючы на сваіх прыгожых, па-дзявочаму ўжо спакуслівых нагах лёгкую, у васільковыя кветачкі, сукенку, падавала мацеры тоўстыя, што пахлі падсмажаным алеем, залацістыя снапкі. Нечаканая белізна дзявочых ног задушліва турзанула Міцева сэрца.

Міжволі прыпыніўшы на плёсе каня і каб даць як дзяўчыне прайсці да радзюжкі з лёнам, Змітрык загледзеўся на гэтыя прыгожа і няўзнак загаленыя ногі, што мільгалі ў перламутравых пырсках вады. Дзяўча, як счуўшы гэты яго пільны і ўжо занадта калючы зірк, збянтэжана турзанула ўніз за калені сабраны ў кулачок край сукенкі, і, можа, першая чырвань ужо сталага дзявочага сораму заружовіла яе круглявы з вострым носікам і пухлымі губкамі тварок. Густыя вейкі мякка схавалі яе шарыя, што скоса глядзелі спадылба, вочы. Яна ціха ўгнула голаў, яшчэ раз туга нацягнуўшы на каленях прыполік сінявата-зліняласе, як ужо асыпаная валошка, сукенкі.

— Яня, ці чуеш? — гукнула з рэчкі ўжо маці і пабрыла сюды да плёсу, блытаючыся ў доўгай мокрай спадніцы.

Міця аб'ехаў радзюжкі з лёнам і, падсцябнуўшы пугай, сілком загнаў у рэчку маладога пудкага каня.

Здзівіўся, што сам неўспадзеў і ўжо не першы кідае вокам на гэтае, з прыгожым тварком, дзяўча, што так няўзнак адмянілася і перарасло ў дзеўку.

Спомніў і той дзень маладога спякотнага лета, калі варочаўся з Баранавіч, і ў душы яшчэ тлела нядаўняя, мяккая, цёплая радасць стрэчы з Чэсяй, і ён нагнаў гэтае прыгожае, ужо вылюднелае ў дзеўку дзяўча і, ашалелы мо ад свае радасці, загаварыў да яе, як да дзіцяці, з тым прыхаваным жартам і смехам, а яна, нібыта неўдагад, нібыта не зважаючы на прытоенае зманванне, ужо разважліва, па-сталаму адказвала на яго гутарку. Яму тады зрабілася брыдка і нават крыўдна-балюча за сваё праманванне, пыху і лішні гонар. Ён тады, як апомніўшыся, з нечаканым дзівам змеціў, як у нераспушчанай, не раскрытай яблыневай кветцы, яе прыхаванае дзявочае хараство.

Гарачы да шчымлівай радасці ў душы ўспамін неспадзявана перарваў конь — турзануў з усяе моцы пусты воз і, цяжка бухаючы па неглыбокай вадзе капытамі, выйшаў з рэчкі на раз'езджаны пясчаны бераг і тут пудка шмаргануў у бок ад складзеных адзін на адзін мокрых снапкоў лёну. Міця нават саскочыў на зямлю, узяў каня за цуглі і толькі цяпер убачыў, што конь пудзіцца не гэтых залацістых, вынесеных з рэчкі і пацяжэлых снапкоў, а прылуцкай Рэпчыхі, што подбегам спускалася з грудка, падмахваючы сабе сашморгнутай з сівай растрапанай галавы хусткаю.

— А божа, а людцэ! — завяла [illegible] як па нябожчыку, сваім [illegible]ям спатажыўшы ды ўспалахнуўшы ўсіх.

І Міця нат сумеўся гэтага плаксівага крыку.

— Што з ёю? — блытаючыся ў цяжкай[illegible] змочанай да каленяў спадні[illegible] якое цурком лілася вада, с[illegible]ды да берага падымалася з рэчкі Марыля.

Рэпчыха махнула перад сабою белаю хусткаю і закрычала зноў:

— Ах, божачка мой! Вы чулі?

— Што там, што? — у халодным сполаху гукалі ўжо з таго берага мужчыны і падымаліся з акоранай дзеравіны.

— Вайна пачалася,— махнула белаю зліняляю хусткаю Рэпчыха.

— Якая вайна?

— Немяц на Польшчу напаў!

— Што ты гаворыш, цётка? — не паверыла яшчэ Марыля, пазіраючы то на Рэпчыху, то на яго, на Міцю.

— Відаць, праўда,— пацвердзіў Міця: гэтай страшнай, што халадзіла сэрца, навасці ён чакаў даўно, яшчэ з прадвесня, калі прачытаў прамову Гітлера і адказ Рузвельта.

Шмаргнуўшы ўгору за калені штаны, у рэчку ўлезлі ледзьве не ўсе мужчыны; пад вербамі астаўся адно Улас Корсак, ды збоку, як бусел, што перад адлётам адбіўся ад грумады, стаяў Алесін Імполь.

— А дзе ты чула? — першым брыў упоперак тугой быстрай вады, на якой трапяталася разбітае на асколкі, сляпучае сонца, Марцін Ваўчок.

— Вунь радзіва ў Аханянах мой Жэнік слухаў.

— Го-о-о! І без радзіва дам веры, — зажмурыўся Язапат Змысла, дайшоўшы да высокае «бабы» з цяжкім, апушчаным на палю молатам, дзе каля пазелянелых, аброслых цінаю каменняў бушавала раз'юшаная рэчка.

— Бачыш, які прарок,— хіхікнуў там на беразе нехта з мужчын.

— Усё акраз выйшла, як перад Мікалаеўскаю вайною, мы ж тады таксама рабілі мост,— Язапат Змысла падняў сваю худую, аплеценую сеткай ліловых жылак, нагу.— Во гэдак — цэлаю вёскаю.

— Дак што?

— Значыцца, на бяду робім. Будзем гарэць, як тады гарэлі.

— Каб табе ўжо язык гарэў, і што да чаго ты пляцеш,—Марыля падхапіла пад пахі два мокрыя тоўсценькія снапы лёну і, цэдзячы ваду, пайшла гарачаю пясчанаю сцежкай, дзе, як у прыску, згортваліся і шыпелі кроплі вады.

Абапал Марылі на пыльнай дарозе цягнуліся два стракатыя шлякі.

За мацераю, мякенька і нячутка ступаючы спрытнымі смуглява - загарэлымі нагамі, ішла дачка. І не ўцярпела, крадком азірнулася: Міця злавіў на сабе нібыта незнарочны зірк.

І ўчуў брыдкасць, што і яго, як магнэзам, цягне глянуць на гэтае спрытнае і ўжо спакуслівае сваім прыкметным хараством дзяўча.

— Баранавічы бамбіў,— палахліва расказвала Рэпчыха, стоячы ўжо ў купцы мужчын.

— Скажаш, — не паверыў даўганосы, з маленькімі сінімі вочкамі Ладак Какшучок, па мянюшцы Бацян.

— Людцэ добрыя, гараць тыя Баранавічы!

Міця асадзіў цуглямі ўстрывожанага ад гмызу каня і скамянеў, прыслухаўшыся да гутаркі верасаўскіх мужчын.

Што немінуча блізіцца вайна, для яго ўжо не было навіною — столькі перачытана газет ды перагаворана з людзьмі, трывожыла толькі невядомасць: у які дзень прыйдзе яна, але цяпер, неспадзявана для самога сябе, лядовая свежасць сціснула сэрца, калі ўявіў той цагляны, схаваны разложыстымі кустамі бэзу ад цяжкага безупыннага грукату таварнякоў, доўгі домік і чырвонае траскучае полымя, што шугала з яго вузкіх вокнаў.

У глыбіні неспадзяванай трывогі і страху падбітай пташкай білася думка: праўда, могуць бамбіць станцыю, а там блізенька і той цагляны домік, там яна, Чэся...

Ад здранцвення, ад цемнаты гэтых атупелых думак Міцю ачуціў Язапат Змысла:

— Ты вучоны, ты скажы мне, ці даляціць нямецкі араплан да Баранавіч?

— Даляціць,— цераз сілу вымавіў Міця, яшчэ і сам не разабраўшы, праўду кажа ці не.

— Тады бамбілі,— прыплюшчыў вочы і махнуў галавою Язапат Змысла.

— Каб я з гэтага месца не сышла, як я ніпраўду кажу. Што вы, людцэ добрыя, ці ж я махлюю,— Рэпчыха накінула на голаў і туга зашмаргнула пад востраю барадою за натапыраныя ражкі выцвілую бацістаную хустку. — Пайду яшчэ Волесю скажу,— прызналася яна і завярнула на кладку, каб не лезці, мусіць, у халодную рэчку.

Мужчыны моўчкі глядзелі на гэтую нізенькую жанчыну, што ішла, чапляючыся доўгаю зялёнаю спадніцаю за белыя кветачкі сухотніку, і нават са шкадаваннем думалі, што яна не ўсё расказала, панясла з сабою нейкую таямніцу.

Работы тут каля моста ўжо не было: вярнуўшыся ў цянёк пад старыя навіслыя вербы, што неўспадзеў, з палахлівым шалпаценнем сыпалі на зямлю, на чые-небудзь плечы ці на шапку яшчэ рэдкае пажоўклае лісце, мужчыны прыселі на ачэсаных дзеравінах, каб успомніць каторы ўжо раз тую яшчэ нядаўнюю, як яны казалі, Мікалаеўскую вайну і як над Верасавам, калі ў ім стаялі немцы, закружыўся маленькі, як варонка, самалёт, а з акопа, што быў за Ваўчковаю хатаю, у яго пачала страляць гармата. Ды так гучна і моцна, што аж у вокнах павысыпалася шкло, але самалёта не збіла: каля яго толькі, успыхваючы цёмна-жаўтлявымі клубочкамі дыму, разрываліся снарады...

(Заканчэнне будзе).

МАЛАДЫ РАБОЧЫ І КУЛЬТУРА

ПРАФЕСІЯ ВЫМАГАЕ ТВОРЧАСЦІ

З БІЯГРАФІІ Мікалая ЦЯРЭНЦЬЕВА: нарадзіўся ў 1960 годзе. Скончыў механіка-тэхналагічны тэхнікум. Працаваў інжынерам-канструктарам, тэхнікам. З 1983 года — наладчык станкоў з лічбавым праграмным кіраваннем і робатаў-маніпулятараў на МТЗ. Брыгадзір маладзёжнай брыгады, яе прафсаюзны лідэр. Актыўна займаецца грамадскай работай.

З Мікалаем Цярэнцьевым мы пазнаёміліся ў вельмі знамянальны для яго дзень, калі камуністы Мінскага трактарнага завода прынялі маладога рабочага ў свае рады. Старэйшыя таварышы на сходзе аднадушна прагаласавалі за тое, каб Мікалай стаў членам Камуністычнай партыі. Яго бацька, Алік Ягоравіч, кавалер ордэнаў Кастрычніцкай Рэвалюцыі і Знак Пашаны, які таксама працуе рабочым на трактарным заводзе, падышоў да сына і моцна пацiснуў яму руку. У гэтым поціску было нешта больш значнае, чым проста бацькоўскае адабрэнне — упэўненасць, што сын будзе высока несці гонар фаміліі, захоўваць і развіваць лепшыя традыцыі рабочага класа.

— Расказаць пра сябе?— задумаўся Мікалай.— Самі разумееце, што нічога адметнага ў маім жыцці не было. Я рос у рабочай сям'і. Дзед — вясковец, з Магілёўшчыны. Так што карані мае, як гавораць, глыбока ў народнай глебе. А я — гараджанін. Якія моманты ў сваім жыцці лічу значнымі? Яшчэ ў школе ў маёй душы абудзілася цікавасць да літаратуры. Я проста «глынаў» кнігі адну за адной. Праз літаратуру адкрываў для сябе свет, гісторыю, дзякуючы кнігам, пачаў упершыню ўсведамляць сябе як асобу, як грамадзяніна. Нядаўна ўзяўся перачытваць «Яўгенія Анегіна» Пушкіна. З якой нагоды, спытаеце? Разумееце, калі мы вывучалі творчасць паэта ў старшых класах школы, я, тады падлетак, гэты раман, скажу шчыра, ледзь адолеў і, зразумела, зусім не ўспрыняў. Спадзяюся, што мой другі падыход да Пушкіна будзе больш удалым.

Мікалай Цярэнцьеў у свае маладыя гады — ён адносна нядаўна на заводзе — таксама, як і яго бацька, мае рэпутацыю высокакваліфікаванага спецыяліста, аўтарытэт арганізатара і кіраўніка. У брыгадзе, якую ўзначальвае Цярэнцьеў, працуе 20 чалавек. Амаль кожны аператар засвоіў сумежную спецыяльнасць наладчыка, і, наадварот, наладчыкі могуць у любую хвіліну падмяніць аператараў. На станках з лічбавым праграмным кіраваннем (ЛПК) механічныя працэсы разбіты на мноства аперацый, і рабочыя самі складаюць праграмы такім чынам, каб скараціць іх колькасць. Пры апрацоўцы дэталі яны нярэдка выкарыстоўваюць прыстасаванні, якія прыдумалі самі. У станкоў з лічбавым праграмным кіраваннем — вялікая будучыня. Нават знешне яны ўражваюць: на блоках кіравання ўспыхваюць чырвоныя і зялёныя кнопкі, на экранах дысплеяў мільгаюць бясконцыя радкі лічбаў. Зразумела, што для работы на такім складаным абсталяванні трэба мець не толькі пэўныя навыкі, але і грунтоўныя веды, адпаведны інтэлект і культуру.

— Якая ж роля культуры ў жыцці сучаснага маладога рабочага? Якія яго культурныя запатрабаванні і як яны задавальняюцца?— пацікавілася я ў Мікалая Цярэнцьева.

— Адразу столькі пытанняў...— нават разгубіўся мой субяседнік.— Не хочацца адказваць банальна, маўляў, культура адыгрывае вялікую ролю ў маім жыцці і ў жыцці іншых рабочых. Хаця гэта так і ёсць на самай справе. Хлопцы з нашай брыгады, напрыклад,— выпускнікі тэхнікумаў, вучылішчаў, ёсць і спецыялісты з вышэйшай тэхнічнай адукацыяй. А ўзровень ведаў, як вядома,— адзін з галоўных паказчыкаў культуры чалавека. Той жа ўзровень ведаў фарміруе і духоўныя патэнцыі чалавека, абуджае ў ім любоў да мастацтва. Калі вас цікаўлю асабіста я, то сітуацыя складваецца наступным чынам. Яшчэ ў час вучобы ў тэхнікуме, дзе, акрамя неабходных па спецыяльнасці дысцыплін, нам выкладалі родную беларускую і рускую літаратуру, эстэтыку, я захапляўся, як і многія мае равеснікі, рок-музыкай. У нас быў свой ансамбль, працавала дыскатэка, дзе можна было сустрэцца, патанцаваць. У мяне нават сабралася свая невялічкая фанатэка.

Некаторыя запісы з фанатэкі Мікалая Цярэнцьева мы паслухалі ў яго дома, у новай кватэры, якую яны нядаўна атрымалі. Акрамя джаза, рока, гучала[illegible]ласічная музыка — Моца[illegible] Чайкоўскі. Мікалай пракаменціраваў:

— Мой любімы твор Моцарта — сёмая сімфонія. Наогул знаёмства з музычным мастацтвам [illegible]лося для мяне з рока, з [illegible]асных і модных рытмаў, якімі я захапіўся ў школьныя гады. Паступова прыйшоў да разумення і больш складанай, класічнай музыкі.

У Мікалая Цярэнцьева невялікая сям'я: яны з жонкай і двухгадовы сын. Толькі-толькі пачынаюць абжывацца. Збіраюцца купляць каляровы тэлевізар, мэблю. Агульны іх сямейны месячны бюджэт 400—450 рублёў.

Адной з першых значных пакупак Цярэнцьевых быў стэрэафанічны музычны камбайн коштам тысячу рублёў. Прынамсі, як падлічыў Мікалай, штомесяц 35—40 рублёў ідзе ў іх сям'і на культурныя патрэбы: набыццё касет, пласцінак, дзіцячых дыяфільмаў, на паходы ў тэатр і кіно, на газеты, часопісы, кнігі.

Хаця і невялікая, у сям'і Цярэнцьевых ёсць свая хатняя бібліятэчка. У ёй замежная і айчынная класіка, творы сучасных пісьменнікаў, зборнікі паэзіі. Як правіла, навінкі мастацкай літаратуры Мікалай набывае праз заводскае таварыства кнігалюбаў, актыўным членам якога з'яўляецца. І нягледзячы на свой, так сказаць, тэхнічны профіль работы, Мікалай, як я пераканалася, няблага арыентуецца ў свеце літаратуры і мастацтва. Да ўсяго трэба яшчэ дадаць, што ён завочна вучыцца. Пакуль, праўда, на падрыхтоўчым аддзяленні аднаго з мінскіх інстытутаў.

— Зразумела, вольнага часу ў мяне цяпер малавата, — дзеліцца сваімі думкамі Мікалай. — Сям'я, работа вучоба. Раней, скажам, я мог сабе дазволіць некалькі разоў у тыдзень схадзіць у кіно, наведаць у выхадныя спартыўную секцыю, пайсці з сябрамі ў бар, на дыскатэку. Цяпер усё гэта значна складаней. Ды ў нечым і змяніліся, па шчырасці, мае культурныя запатрабаванні. Напрыклад, стаў больш строгім выбар літаратуры. Не хочацца траціць час на кнігу або кінафільм, спектакль, якія духоўна нічым не могуць узбагаціць мяне. Значна менш губляеш часу, калі глядзіш, напрыклад, нецікавую перадачу па тэлевізары: можна выключыць яго.

Аднак менавіта тэлебачанне нядаўна дало магчымасць пазнаёміцца з вядомым даследчыкам літаратуры, з акадэмікам Ліхачовым. Калі я глядзеў гэту перадачу, увесь час як бы супастаўляў сябе з ім. Зразумейце правільна. Гэта ў тым сэнсе, што на такую глыбу, вяршыню чалавечага духу заўсёды хочацца раўняцца.

У рабочай моладзі, калі браць цалкам гэта асяроддзе, не такія высокія культурныя запатрабаванні, як, скажам, у студэнцкай ці ў творчай. Прыкра, але факт. Прычыны розныя: часта не на належным узроўні эстэтычнае выхаванне ў тэхнічных вучылішчах і тэхнікумах, а адсюль дрэнная арыентацыя ў свеце мастацтва, неразуменне яго. Таму наш маладзёжны цэнтр «Час», што працуе ў Палацы культуры МТЗ і робіць вельмі многа карысных спраў, абавязкова павінен, я лічу, наладзіць пастаянныя сустрэчы маладых рабочых з пісьменнікамі, кампазітарамі, мастакамі, якія б папулярна інфармавалі пра найбольш адметнае, таленавітае, што створана ў той ці іншай галіне і на што варта звярнуць увагу.

Міжволі ў час нашых з Мікалаем сустрэч, назіраючы за яго спакойнай, разважлівай манерай паводзін, я задавала сабе пытанне, чаму гэты малады чалавек, які знешне нічым не выдзяляецца сярод сваіх равеснікаў, стаў лідэрам у рабочым калектыве. Выдатны спецыяліст — гэта зразумела. Сацыяльна актыўны — безумоўна.

— Мікалай — духоўна багатая асоба,— падказалі мне яго калегі, рабочыя трактарнага завода.— Многае ведае і пастаянна папаўняе веды. Не замыкаецца толькі ў сваёй рабоце. Для яго галоўная мэта не ў тым, каб зарабіць як мага больш грошай і жыць сыта і спакойна...

У чым жа бачыць сваё прызначэнне, сваё шчасце мой сучаснік, 26-гадовы рабочы Мікалай Цярэнцьеў? Зрабіць кар'еру? Набыць уласную машыну? Паехаць у кругасветнае падарожжа?

— Больш за ўсё хочацца рэалізаваць свае творчыя задаткі. А яны ёсць, упэўнены, у кожнага. Мяне, напрыклад, цягне да літаратуры, прыгожага пісьменства. Іншым разам свае назіранні, думкі я запісваю ў сшытак. Чамусьці ўпэўнены, што калі-небудзь мне гэта спатрэбіцца. Аднак не толькі ў галіне духоўнай, але і ў любой іншай можна праявіць свае творчыя схільнасці. Яшчэ ў студэнцкія гады я быў актыўным удзельнікам выставак тэхнічнай творчасці моладзі. На заводзе нас, наладчыкаў, нездарма лічаць творчымі людзьмі. Бо мы не проста рабочыя, якія абслугоўваюць сучасную тэхніку, але і ўдасканальваюць яе.

Ну што ж, у нашым грамадстве створаны ўсе ўмовы, каб змог ажыццявіць свае планы і мары Мікалай Цярэнцьеў. Трэба толькі быць упартым і цвёрдым.

Таццяна АНТОНАВА.

Каля 800 аматараў харэаграфічнага мастацтва наведваюць танцавальныя ансамблі і студыі пры Баранавіцкім гарадскім Доме культуры. Сярод іх ёсць і 40-гадовыя, і тыя, каму споўнілася ўсяго толькі пяць. Самыя маленькія танцуюць у ансамблі «Лялькі», дарослыя — «Юрачка», сваю студыю маюць аматары бальных танцаў, а маладзёжны калектыў сучаснага танца «Імпульс» папулярны ў аматараў новага танцавальнага напрамку «брэйк». НА ЗДЫМКУ: заняткі ў дзіцячай студыі бальнага танца вядзе харэограф Алена ФАМІНА. Фота Э. КАБЯКА.

НА МОВАХ СВЕТУ

КІТАЙ

У горадзе Чанша (правінцыя Хунань) выйшла кніга «Выбраная савецкая лірыка», у якую ўключаны паэма Янкі Купалы «Бандароўна» і сем вершаў Петруся Броўкі. Усе творы на кітайскую мову пераклаў Ван Шоужэнь.

Рэдагаваў кнігу і напісаў да яе прадмову вядомы даследчык і перакладчык, папулярызатар рускай і беларускай літаратур у Кітаі прафесар Гэ Баоцюан[illegible]і ў студзені гэтага года нав[illegible] нашу рэспубліку з мэтай пашырэння ўзаемных творчых кантактаў.

ПОЛЬШЧА

У Любліне выпушчаны раман Вячаслав[illegible]дамчыка «Чужая бацькаўш[illegible]на». На польскую мову твор пераклала Марыя Даліньска.

У анатацыі да кніжкі гаворыцца: «У ціхае Верасава даходзяць звесткі з шырокага свету дзякуючы газетам (што чыталі нямногія) або дзякуючы чуткам; прыслухоўваюцца да іх усе, бо адчуваюць, што заўтра яны могуць змяніць іхнія асабістыя лёсы і лёс усяе зямлі, «чужой бацькаўшчыны», незалежна ад таго, ці ты «рускі» (праваслаўны), ці ты «паляк» (каталік). Адамчык выверадым способам гаворыць пра класавы, нацыянальны і веравызнальны падзел. Добра матываваная сутнасць кахання, шматфарбная, сакавітая мова, вялізнае багацце фальклору — пераканальныя вартасці гэтага рамана».

СССР

Маскоўскае выдавецтва «Радуга» выпусціла летась на англійскай мове зборнік апавяданняў беларускіх пісьменнікаў «Смаленне вепрука». Назву зборніку дало аднайменнае апавяданне Міхася Стральцова, якім і адкрываецца кніга. У яе ўключаны таксама творы Васіля Хомчанкі, Аляксея Дудара ва, Івана Чыгрынава, Васіля Гігевіча, Віктара Карамазава, Аляксея Кулакоўскага, Уладзіміра Караткевіча, Анатоля Кудраўца, Генрыха Далідовіча, Івана Навуменкі, Алены Васілевіч, Барыса Сачанкі, Івана Шамякіна, Віктара Казько, Вольгі Іпатавай, Івана Мележа, Вячаслава Адамчыка, Леаніда Калодзежнага, Янкі Сіпакова, Яна Скрыгана, Алеся Жука. Склала кнігу Эльвіна Мароз.

У канцы зборніка даюцца кароткія даведкі пра кожнага з аўтараў. А пра тое, што аб'ядноўвае гэтых розных па ўзросту і творчай манеры пісьменнікаў, пра тэматыку іх творчасці сказана ў анатацыі, якую цытую поўнасцю:

«Большасць аўтараў, творы якіх уключаны ў гэты зборнік, — выхадцы з беларускіх вёсак, яны і пішуць пра сваё, там перажытае, бо менавіта гэтым вёскам яны абавязаны першымі ўражаннямі, пазнаннем жыцця, чалавека. Іх творчасць пранікае сваім глыбокім карэннем ва ўсё тыпова беларускае. Фашысцкія захопнікі ў час вайны прынеслі Беларусі вельмі шмат пакут, яны знішчылі ўшчэнт сотні і тысячы вёсак, мястэчак і гарадоў разам з іх жыхарамі. Увесь свет знае пра генацыд. Але беларусы знайшлі ў сабе сілы, каб уваскрэсіць сваю краіну з попелу ў першыя пасляваенныя гады. Задача аднаўлення зруйнаванай вайной Беларусі з'яўлялася непамернай па сваіх маштабах, але яна была вырашана з гонарам і ўмельствам, тыповымі для гэтага народа. Беларускі народ выявіў усе свае творчыя сілы, увесь свой талент у стваральнай працы для адбудовы новага жыцця. Яны былі сапраўды гераічнымі, верныя сыны і дочкі Беларусі, і гэтая іх энергія была тыповая для ўсяго народа. Некаторыя з тых маладых людзей-энтузіястаў сталі пісьменнікамі і разам са старэйшымі, што абаранялі Беларусь у вайну, прысвячаюць свае таленты выкананню творчай задачы — праўдзіва расказаць пра гістарычныя выпрабаванні, што выпалі на долю іхняй Радзімы».

Аляксей ГАРДЗІЦКІ.

СВЯТА НА СТАРАЖЫТНАЙ ЗЯМЛІ

МСЦІСЛАВУ—850 год

Услед за гарадамі-суседзямі Крычавам і Слаўгарадам адзначыў свой 850-гадовы юбілей і Мсціслаў, бо, як паказалі апошнія вынікі даследаванняў навукоўцаў, ён упершыню згадваецца ў пісьмовых крыніцах пад 1136 годам, а не пад 1156, як лічылася раней. Святкаваць мсціслаўцы вырашылі зімой, падвёўшы вынікі набыткам юбілейнага года. Добра папрацаваўшы (а раён па многіх паказчыках выйшаў на адно з першых месцаў у Магілёўскай вобласці), можна і добра адпачыць.

24 студзеня адбылося ўрачыстае пасяджэнне ў раённым Доме культуры, дзе сабраліся прадстаўнікі працоўных калектываў усяго раёна. Шмат было і гасцей.

Напачатку выступіў доктар гістарычных навук Л. Аляксееў, які з 1959 года па сённяшні дзень вывучае самае старажытнае месца горада — былое замчышча. Свой расказ вучоны суправаджаў каляровымі слайдамі. Маляўніча, доказна, абапіраючыся на багаты археалагічны матэрыял, паказаў, што жыццё на тутэйшай зямлі зарадзілася менавіта ў першай палове XII стагоддзя. Потым выступалі рабочыя, ветэраны, моладзь, шматлікія госці, вучоныя.

З цёплым пранікнёным словам звярнуўся да прысутных ураджэнец Мсціслава, вядомы беларускі археолаг дацэнт Гродзенскага універсітэта Міхась Ткачоў. Ад імя Саюза пісьменнікаў БССР перадаў найлепшыя пажаданні мсціслаўцам Эрнест Ялугін—аўтар гістарычных раманаў, прысвечаных Пятру Мсціслаўцу і падзеям, што адбываліся ў горадзе ў бурлівым XVI стагоддзі.

На другім паверсе Дома культуры працавала выстаўка, дзе можна было ўбачыць дасягненні сённяшняй Мсціслаўшчыны: тут і важкія жытнёвыя снапы, і пучкі лёнудаўгунцу, і вялізныя буракі, шматлікія вырабы гарадскіх прадпрыемстваў, карціны мастакоў-аматараў, малюнкі і самаробкі школьнікаў і навучэнцаў прафесійных вучылішчаў. Цікава было зазірнуць у этнаграфічны куток музея, пабачыць арыгінальныя творы народнага мастацтва.

Мсціслаў па праву называюць беларускім Суздалем. Тут захаваліся багатыя помнікі старажытнасці. З Мсціслаўшчыны выйшла многа выдатных людзей: паплечнік першадрукара Івана Фёдарава Пётр Мсціславец, адзін з заснавальнікаў беларускай літаратуры М. Гарэцкі, аўтар першага слоўніка беларускай мовы І. Насовіч, доктар медыцынскіх навук В. Астапенка і многія іншыя. Шасцёра выхадцаў з Мсціслаўшчыны ў гады Вялікай Айчыннай вайны сталі Героямі Савецкага Саюза. Іх ратную славу прадоўжылі працаўнікі восем Герояў Сацыялістычнай Працы.

У нядзелю, 25 студзеня, адбылося ўрачыстае шэсце па галоўных вуліцах і плошчы горада. Перад вачамі прысутных прайшлі асноўныя этапы гісторыі горада: яго заснаванне; удзел мсціслаўцаў у Грунвальдс[illegible] бітве; гістарычныя сцэн[illegible] войнаў XVII—XVIII стагоддзяў; друкарскі варштат Пятра Мсціслаўца—паплечніка Івана Фёдарава; знакамітыя кафлі Сцяпана Палубеса, [illegible]чые творы і зараз аздабл[illegible]ь маскоўскія храмы; п[illegible]ога Кастрычніка і грамадзянская вайна на Мсціслаўшчыне; мсціслаўцы ў Вялікай Айчыннай вайне; сучаснае жыццё.

Алег ТРУСАЎ.

СПОРТ

У цэнтры ўвагі аматараў спорту ў апошні час быў першы чэмпіянат свету па лёгкай атлетыцы ў закрытым памяшканні, які прайшоў у Індыянаполісе (ЗША). Найбольшага поспеху тут дамагліся савецкія спартсмены. Яны заваявалі 6 залатых, 5 сярэбраных і 4 бронзавыя медалі. Сярод прызёраў і беларуская лёгкаатлетка Алена Бялеўская.

Вось ужо колькі разоў «адбіралі» ў Леаніда Тараненкі сусветныя рэкорды па цяжкай атлетыцы. І кожны раз беларускі штангіст вяртаў іх. Так здарылася і на міжнародным турніры на «Кубак дружбы», які нядаўна завяршыўся. Леанід Тараненка ў звышцяжкай катэгорыі ўстанавіў сусветны рэкорд — 467,5 кілаграма.

Яшчэ некалькі міжнародных спаборніцтваў прайшлі з удзелам беларускіх спартсменаў. Так, у матчавай сустрэчы па лёгкаатлетычнаму мнагабор'ю паміж камандамі СССР і ГДР вызначылася мінчанка Святлана Бурага, якая стала пераможцай.

Амаль адначасова праходзіў міжнародны турнір гандбалістак з удзелам шасці краін у ГДР. Перамога дасталася гаспадыням, якія ў рашаючым матчы выйгралі ў зборнай СССР. За каманду нашай краіны выступалі і мінчанкі Святлана Жыхарава, Раіса Баранава, Наталля Барысевіч і Таццяна Ерамінок.

У заключэнне цікавы факт. Алімпійскага чэмпіёна, чэмпіёна свету, Еўропы і СССР па скачках у ваду Уладзіміра Алейніка прадстаўляць не трэба. І вось спартсмен памяняў амплуа. Цяпер ён стаў мацнейшым у розыгрышы Кубка краіны па... фрыстайлу. Уладзімір Алейнік узначаліць нашу каманду.

На чэмпіянаце Савецкага Саюза па шахматах (вышэйшая ліга), які праходзіць у рэспубліканскім Палацы шахмат і шашак, разыгрываюцца і чатыры пуцёўкі на занальны турнір першынства свету. Сярод магчымых прэтэндэнтаў называюць і беларускага гросмайстра Віктара Купрэйчыка, які неаднаразова быў пераможцам буйных міжнародных турніраў.

НА ЗДЫМКУ: Віктар КУПРЭЙЧЫК праводзіць занятні з юнымі мінскімі шахматыстамі.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

РОДНАЕ—БЛІЗКАЕ

ЖЫВЫЯ [illegible]РОПЛІ ВЯСНЫ

У сонечны сакавіцкі дзень блакітныя цені на асляпляльна-белым снезе лёгка перакрэсліваюць усё, што трапляецца на іх шляху: сцяжынку, дарогу, плот. Ад хат упалі шырокія прамавугольныя цені, а зойдзеш у пакой — і аслепнеш на імгненне пасля яркай бялюткасці снегу.

Толькі ў сакавіку бывае такое празрыстае, крохкае паветра. Ім лёгка дыхаецца... Вясна настойваецца на паху вільгаці, набухлых пупышак, абуджанай зямлі...

Першы вясенні месяц ламае зіму паступова, але ўпэўнена. Ей вынесены канчатковы і бязлітасны прыгавор. Яго падпісалі і вясёлыя капяжы, і коцікі вярбы, і гучны трэск сарок, і сінічка, якая адчула ў вільготным паветры блізкую вясну і звонкім цвеньканнем вітае яе, і абуджаны клён у лесе, які ў адну з апошніх адліг першым ажыў і скінуў доўгае зімовае здранцвенне. Недзе ў стрыжані яго ствала яшчэ захаваўся марозны холад. Але толькі адчуў клён лёгкі подых цяпла, як галінкі паслалі сігнал у стылую зямлю, і карані пачалі пампаваць з яе нетраў салодкі сок.

...Мы з бацькам крочым у лес. Нам не цярпіцца паспрабаваць кляновага соку. Я нясу бляшанку, за пояс — сякера. Пад нагамі хлюпае снегавая каша. Хутка прыйшлося збочыць з дарогі, ісці напрасткі да лесу па гл[illegible] снезе, некрануты[illegible] маль сухім, быццам буйназярністая соль, зляжалым і пачарнелым.

Спыніліся каля стромкага маладога клёна. Вытапталі снег вакол. Бацька асцярожна, каб залішне не пашкодзіць дрэва, зрабіў невялікі, вузкі і касы надсек на ствале, убіў клін. І вось паціху, нясмела зверху кліна збіраецца буйная кропля. Яна набракае, расце і разам з церухой, кавалачкамі дрэва і кары падае ўніз, звонка стукае ў дно бляшанкі. Сцяжынка пракладзена, і ўжо збіраецца другая кропля, гатовая сарвацца з кліна, а там набірае вагу трэцяя, яе даганяе яшчэ адна... Ідзе кляновы сок! Значыць вясна!..

Хочацца схапіць кроплю губамі, калі яна вісіць, нібы не адважваючыся ўпасці, буйная і чыстая, як сляза, і ў ёй адлюстроўваецца лес, увесь свет... Даўка-салодкая, свежая і духмяная, яна толькі раздражняе — глытаць няма чаго. Тады, каб даць час сабрацца хоць глытку соку, мы ідзём у глыбіню лесу. Снег лёгка рассыпаецца пад нагамі. На чыстым небе выразна бачны цёмныя галіны дрэў. З паўднёвага боку каля ствалоў чарнеюць праталіны. Мінулагодняе лісце, спрасаванае пад цяжарам снегу, рудая пажухлая трава, а каля арэшніку зелянеюць на снезе расліны! Птушка, відаць, сойка, разграбала снег, шукала арэхі, і трава, якая і пад снегам захавалася зялёнай, аказалася зверху.

Зацвіў арэшнік. Доўгія хістка-крохкія каташкі, здаецца, бяссільна схіліліся долу, поўныя пыльцы. Цвіценне арэшніку не кідаецца ў вочы, быццам і не падыходзіць да яго слова «зацвітае». Кранеш галінку — і ў паветры павісне светлы дымок...

На чорных ствалах вольхі, нібы нажом, прарэзаныя ўздоўж доўгія барозны. Гэта лось ласаваўся горкай карой.

Вярнуліся да клёна. На дне бляшанкі сабралася некалькі глыткоў соку. Бацька адпіў адзін, аддаў пасудзіну мне. «Пі, я не хачу... Халодны». Я падняў бляшанку, нахіліў — у свежай духмянай вільгаці плавалі кавалачкі кары, пацяруха, але я не стаў вылоўліваць іх. Сок здаваўся яшчэ смачнейшым. Непаўторны смак першага вясновага дару!..

Васіль ФЕРАНЦ

ДЗЕЦІ МАЛЮЮЦЬ МІР

Першыя работы юных мастакоў Брэстчыны паступілі ў адрас журы міжнароднага дзіцячага конкурсу на лепшы малюнак аб савецка - польскай дружбе. Конкурс гэты незвычайны. Дзевятнаццаты раз праводзяць яго рэдакцыі брэсцкай абласной газеты «Заря» і Люблінскага ваяводства Польскай Народнай Рэспублікі, брэсцкі абласны савет прафесіянальных саюзаў, абласны камітэт абароны міру, праўленне абласной арганізацыі Саюза журналістаў БССР.

Сёлетні конкурс прысвечаны 70-годдзю Вялікага Кастрычніка.

У сваіх работах юныя мастакі — школьнікі 3—9 класаў — расказваюць аб тым, як яны жывуць і вучацца, адпачываюць, сябруюць з ветэранамі, як шануюць памяць аб загінуўшых барацьбітах за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы. Асноўная тэма — мір і дружба, сяброўства паміж народамі-суседзямі.

Узнагародай для 20 пераможцаў конкурсу, як і ў папярэднія гады, будзе паездка ў Польскую Народную Рэспубліку. Столькі ж юных мастакоў з Польшчы пабываюць у Брэсце.

У. ЕРАМІНОК.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 443